

İşçi Sınıfının Kurtuluşu
Kendi Eseri Olacaktır!

İŞYERİ ve TABAN ÖRGÜTLERİ

Volkan Yaraşır - Kenan Budak

EKMEK ve ONUR

Taban örgütlenmeleri sınıfın aklı, yüreği ve yumruğudur!

26.12.2006

Bugün sınıf hareketindeki durgunluğun ve tıkanıklığın temel nedenleri nelerdir?

İşçi hareketi bir karşı devrim programı olan neo-liberal politikaların etkileriyle ciddi bir dağınlık ve parçalanma yaşıyor. Türkiye solu neo-liberal politikaların genellikle sonuçları ve ekonomik yönüyle ilgilendi. Ne var ki neo-liberalizm ideolojik, kültürel ve ekonomik boyutları olan son derece kompleks niteliklere sahip bir “sınıf” politikasıdır. Ezenin, ezilen üzerindeki sistematik, çok vektörlü tahakkümüdür. Maksimum karı amaçlayan ve sınıfın her düzeydeki örgütlülüğünü parçalamayı hedefleyen bir sistematığı içinde taşımaktadır.

24 Ocak, 12 Eylül diyalektiği ya da faşist diktatörlüğün ekonomi-politiği özünde neo-liberal karşı devrim programıdır. İşçi hareketi önce 12 Eylül faşizmiyle ezildi ve korku kiteselleştirildi. Çünkü 12 Eylül bir yanıla korku dinamosuydu. Neo-liberal politikalar bu zemin üzerinden inşa edildi. Üç ayakta hayata geçirildi. Birinci ayağı ideolojik-

ti; bu boyutuyla “yeni” bir toplum yaratılmaya çalışıldı. İnsanların beyinleri felç edildi. İkinci ayağı kültürel; bu boyutuyla kitleler diktatörlüğün suç ortağı haline getirildi. Tüketim terörü yaygınlaştırıldı. Üçüncü ayağı ekonomikti; o da kendini radikal özelleştirmelerde dışa vurdu. Böylece çok yönlü bir saldırı altında kalan işçi sınıfı hızla atomize oldu. Örgütlülüğü dağıtıldı. Kimliği deforme edildi. Mecalsiz ve takatsiz kaldı. Bugün yaşadığımız gericilik döneminin çok yönlü etkilerini göremezsek sınıfın yaşadığı sorunları anlamamız, bu sorunlara cevap üretmemiz mümkün değildir.

Yaşanan gericilik döneminin sınıf içinde yarattığı en belirleyici olumsuz etki nedir?

En belirleyici olumsuz etki ideolojiktir. **Bugün ideolojik mücadele inanılmaz önem kazanmıştır. Sınıf kimliği ve bilincinin inşa edilmesi önümüzdeki en temel görevdir.** Bununla birlikte yine solun ihmal ettiği, hatta çok anladığını zannetmediğim sınıf kültürünün yeniden yaratılması yakıcı önemdedir. Sınıf bilincinin ve kimliğinin inşa edilmesi, sınıf kültürünün yeniden yaratılması çabaları özünde sınıfın örgütlenme ve eylem kapasitesini yükseltmek demektir. Bu süreç içiçe geçmiş, birbirini tamamlayan içeriktedir. Bugün sınıfın örgütlenmesinden ve

mücadelesinden bahsediyorsak, bu aynı zamanda onun ideolojik ve kültürel mücadelesinden bahsediyoruz anlamına gelir.

Sizce sınıfın örgütlenmesi ve mücadelesinin önündeki temel engeller nelerdir?

Bence en temel sorun sınıf kimliğinin ve bilincinin deformasyonudur. Bugün işçilerin, işçi olma üst kimliği deforme edilmiş, alt kimlikleri (etnik, dini, milli, mezhebi) üzerinde politikalar yapılmaktadır. Egemen sınıflar bu politikalardan ne yazık ki etkili sonuçlar da almıştır. Şovenizmin ve dinsel gericiliğin işçi sınıfı içinde nüfuz edebilmesi düşündürücüdür. Burjuva siyasal partilerin alt kimlikler üzerinde gerçekleştirdiği politikalar, sınıfın bilincini bulandırmakta ve gücünü etkisizleştirmektedir. Hatta işçilerin sistemin politikalarına eklemlenme riskini doğurmaktadır. Üst kimliğin ya da sınıf kimliğinin inşası yönündeki çalışmalar ve sınıf bilincinin geliştirilmesi yönündeki çabalar önümüzdeki temel sorunlardır. Zaten bu kimlik ve bilincin inşası örgütlenmenin ve mücadelenin katalizörüdür. Mücadeleyi yükselten ve örgütlenmeyi kalıcılaştıran içeriktedir.

Sınıf bilinci üçlü bir karaktere sahiptir. **Birincisi** işçi olma bilincidir. Bu ilk bilinç kategorisidir. **İkin-**

cisi sınıf bilincidir. Bu kategoride, işçi sorunlarını bilir; sorunlarının sorumlusu olarak sermaye sınıfını görür, birleşerek sermayeye karşı mücadeleyi önüne koyar. **Üçüncü** bilinç kategorisi siyasi bilinç ya da anti-kapitalist bilinçtir. Bu bilinç sistemle hesaplaşmayı ve kapitalist sistemi yıkmayı hedefleyen bilinçtir.

Biz şu anda birinci bilinç kategorisi olan işçi olma bilincini aşlamaya çalışıyoruz. Durumumuz bu derece kritiktir. Kısaca bu süreç meşakkatli, uzun soluklu bir süreçtir. Eylem ve mücadelenin bilincin gelişmesinde temel dinamik olduğunu unutmadan, sınıfın içinde uzun soluklu bir çalışmayı önümüze koymalıyız. Biriktire biriktire, adım adım hareket etmeliyiz. Bilinç-eylem diyalektiğinin örgütsel kapasitenin kendisi olduğunu unutmamalıyız. Ayrıca sınıfın hiçbir şeyi unutmadığını, yavaş ama istikrarlı geliştiğini bilmeliyiz.

Sizin çözüm öneriniz nelerdir?

Önce sınıfın lokomotif sektörlerini belirleyeceğiz. O da bildiğiniz gibi otomotiv sektörünün bu ülkede gelişmesine paralel olarak gelişen, inşaat ve dokuma sektörünü geride bırakan **metal sektörü** ve spekülatif sermayenin yükselişine bağlı olarak hız kazanan **perakende sektörüdür**. Bu iki sektör önümüzdeki

dönem sınıf hareketinin taşıyıcı ya da lokomotif sektörleridir. Metal işçisi çalışma koşullarının yarattığı özelliklerden ve köklü mücadele geleneğine sahip olmasından dolayı hızla radikalleşebilen ve etkili eylemler örgütleyebilen karaktere sahiptir. Perakende sektöründe ise genç işçiler yoğun olarak çalışmaktadır (benzer gelişme metal sektöründe de gözlenmektedir). Ağırlıkta part-time çalışan perakende işçisi yeni proleterleşme sürecinin tipik özelliklerini üzerinde taşımaktadır. Sınıf ve sendikal bilinci oldukça zayıftır. Küçük burjuva yönleri ağır basmaktadır. Sektördeki sirkülasyon sınıf kimliğinin oturmasını ve gelişmesini negatif düzeyde etkilemektedir. Bu özellikleri bilerek bu iki temel sektöre yönelmeliyiz.

Ayrıca özellikle post-fordizm diye de ifadelendirilen yeni sermaye birikim rejimine bağlı olarak sınıf profilinde yaşanan değişimleri göz önüne almalıyız. Bugün Türkiye işçi sınıfının ana gövdesini, yani yüzde 65'ini oluşturan güvencesiz işçilerin örgütlenmesini önümüze koymalıyız. Bu noktada yeni işçi havzaları ya da organize sanayi bölgeleri önem taşımaktadır. Özce sınıfın profilinde yaşanan değişimleri gören ve müdahale eden örgütlenmeler yaratmalıyız. Yani bir taraftan çekirdek işçileri (beyin işgücünü), diğer taraftan Mc Donald's işçileri diye

tanımlanan çevre iş gücünü ve işsiz yığınları bir araya getirecek yeni örgütlenmeler kurmalıyız.

İşsizleri, sokak işçilerini, güvencesiz işçileri, sendikalı işçileri, beyin işgücünü kavrayacak, aralarında organik birlik sağlayacak bir emek odağı yaratmayı hedeflemeliyiz. Emek odağı atomize ve amorf olmuş sınıfın kolektif duruşunu ve kolektif ayağa kalkışını sağlayacaktır. Ve bu emek odağı sınıf mücadelesinin içinde ortaya çıkacak ve bu mücadelenin ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda gelişecektir. Sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkarmak, sınıfın tüm kesimleri arasındaki organik birliği sağlayacak bir örgütlenmeden geçmektedir. Emek odağını sınıf kardeşliğinin ve sermayeye karşı tek vücut olmanın, bürokrasiye ve korporatizme karşı mücadelenin merkezi olarak algılamak gerekir. Tıpkı Güney Kore'deki KCTU, Filipinler'deki Mayo Uno, Bolivya'daki COB gibi... Böylesine bir örgütlülüğün temelleri de taban örgütlenmeleriyle atılacaktır. Önce; başlangıç noktası sınıfın kolektif gücünü ve iradesini ortaya çıkaracak örgütlenmelerin yaratılmasıdır.

Taban örgütlenmelerinin sınıfın bugün yaşadığı olumsuz durumdan çıkmasında rolü ne olabilir?

Taban örgütlenmeleri sınıfın kolektif inisiyatifini açığa çıkaran, eylemin yaratıcı zenginliği içinde

ağırlıkla kendiliğindenci bir şekilde ortaya çıkan işçi örgütlenmeleridir. Çok vektörlü amaçları içinde taşıyabilir, dönemsel ve geçici özellikler gösterebilirler. Fakat devrimci durumlarda Sovyet ve konsey tipi örgütlenmelerin ya da doğrudan demokrasinin organları dönüştürülebilirler. Bugün taban örgütlenmeleri şiarının öne çıkarılmasının nedeni sınıfın yaşadığı atomizasyonu aşmak, nesnel ve öznel şekillenmesinin zeminlerini hazırlamaktır. Özce sınıfın kolektif inisiyatifini, sınıf kimliği ve bilincini inşa etmek taban örgütlenmelerinin esas işlevi olarak görülebilir. Sendikaların bürokrasi ve korporatizmin cendresinde işlevsizleşerek eridiği, günümüz koşullarında taban örgütlenmeleri sınıfın tüm kesimlerinin birlik ve dayanışmasını sağlayacağı gibi kolektif gücünü de açığa çıkaracaktır. Bir başka boyutta sendikaların sınıf sendikası konumuna yeniden gelmesi taban örgütlenmeleri aracılığı ile olacaktır.

Bugün taban örgütlenmeleri çok farklı biçimde ortaya çıkabilir. Örneğin toplu sözleşme sürecindeki bir işyerinde ya da grup sözleşmesinin yaşandığı yerlerde yaratılacak taban örgütlenmesi toplu sözleşme komitesi şeklinde biçimlenebilir. Bu komiteler sözleşmenin işçilerin aleyhinde sonuçlanmasını engellediği gibi, sınıfın birliğini yaratmak ve sermayeye karşı ortak tavır alması anlamında önem taşıya-

caktır. Öte yandan grevleri yürütmek ve sürdürmek için grev komiteleri adında örgütlenmelere gidilebilir. Ya da bir işyerinde sendikalaşma çabası varken, buradaki örgütlenme sendikalaşma komitesi adı altında şekillenebilir. Sendikalaşmanın mümkün olmadığı bir işyerinde oluşturulacak komite, işyeri komitesi biçiminde oluşturulabilir. Kısaca taban örgütlenmeleri konjonktüre ve şartlara göre biçim alabilen, geçici nitelikte olabilen, mücadelenin içinden çıkan işçi inisiyatifini koordine eden yapılardır.

Taban örgütlenmelerine nasıl bir mana yüklüyorsunuz? Sizce işlevleri nedir?

Taban örgütlenmeleri mücadelenin içinden çıkan ve mücadeleye yön veren işçi örgütlenmeleridir. Her şey den önce sınıfın birlik ruhunu yaratan yapılarıdır. Bu ruhu hayatın her alanında güçlendirerek, sınıfın ruhunu silahlandırır. Dün tezgah başında sessiz, boyun eğmiş, rıza gösteren işçiyi ayaklandırır, yıkıcı gücünü açığa çıkarır. **Sıradan bir işçi taban örgütlenmeleriyle kendi kendisinin efendisi olmak yolunda önemli adımlar atar.** Bu örgütlenme işçilere yapabilme, muktedir olma gücü kazandırır.

Her şeyden önce işçiler birleşirlerse kazandıklarını, yani dünyayı değiştirebilme gücüne sahip olduklarını kavrarlar. Bu örgütlenmeler işçinin onurunu

kazandıran, ona insan olduğunu hatırlatan, onurun her şeyin başında geldiğini gösteren sonuçlar doğurur. **İş ve ekmek mücadelesini özgürlük mücadelesi ile birleştiren, onur kavramını yücelten örgütlenmelerdir.** Daha teorik ifade etmek gerekirse, taban örgütlenmeleri sınıfın kendisi için sınıf olma bilincinin geliştiği, mayalandığı yapılarıdır. Emeğin yaratıcı gücünü açığa çıkaran mücadele örgütleridir.

Önce taban örgütlenmelerinin yeni işçi havzalarında ya da organize sanayi bölgelerinde klasik fabrika tarzındaki işyerlerinden farklı biçimde şekilleneceğini bilmemiz gerekir. Organize sanayi bölgeleri onlarca sektörün var olduğu, yüzlerce işyerinin bulunduğu ve onbinlerce işçinin çalıştığı ‘mekanlardır’. Ben bu ‘mekanları’ post-fordist fabrikalar diye tanımlıyorum. Yani her ne kadar klasik fabrika özellikleri taşımasa da bu yerler yine de ‘yeni’ fabrikalardır. En başta organize sanayi bölgelerini tek fabrika, tek işyeri gibi düşüneceğiz. Burada çalışan işçilerin sorunları, eğilimleri, yönelimleri hatta çıkarları farklı olabilir. Sorun bütün bu olumsuzlukların nasıl aşılacağı sorunudur. İşte burada yine devreye taban örgütlenmeleri girer.

Her işyerinde, her atölyede ister on, ister elli kişilik olsun, işyeri komiteleri şeklinde örgütlenmek sanayi bölgesinde sınıfın kolektif duruşunu sağlaya-

caktır. Bu örgütlenmeye üzüm salkımı örgütlenmesi adını veriyorum. Salkımın kendisi bütün işyerlerini kavrayacak eşgüdüm komitesidir. Salkımın dalları atölyelerin bulunduğu bloklar olabilir. Her üzüm tanesi ise atölyelerdeki işyeri komitesidir. Bu komiteler arasındaki ilişki doğrudan demokrasiyi esas almalıdır. İşverenin baskıları göz önüne alınarak çalışmalar önce illegal yada yarı legal yürütülebilir. Bir aşamaya geldikten sonra yine de gölge ilişkiler korunarak açığa çıkılabilir. İşveren veya işveren örgütlülükleri ile maddi bir güç olduktan sonra aleni olarak görüşülebilir.

Anlattığım şeylerin yaratılmasının olağanüstü güç olduğunu biliyorum. Evet bu çalışmalar, meşakkatlidir ve sabır gerektirir. Her şeyden önce sınıf mücadelesinin yaratacağı zenginliklere inanmalıyız, reçeteden öte yaparak yaratmalıyız.

Yeni işçi havzalarında örgütlenmenin zorluğunu belirtiyorsunuz. Sizce taban örgütlenmeleri şeklindeki bir çalışma nasıl başlayabilir? En başta önüne ne koymalıdır?

Bu alanlardaki çalışmaların sınıfın nesnel ve öznel şekillenmesine hizmet ettiğini bilmeliyiz. Bu çalışmaların elde edilmiş bir formülü yok, ama hem ülke hem de uluslararası deneyimlerden çıkardığı-

mız bazı sonuçlar bulunuyor. İşçi sınıfının kolektif inisiyatifini açığa çıkaran her adım ve her çaba önemlidir. Ayrıca bugün, dün olduğu gibi sınıftan öğrenmeyi esas almalıyız. Çünkü yaşamı değiştiren ve dönüştüren, geleceği kuran tek devrimci güç işçi sınıfıdır. En basit sorundan başlayan çabalar ve örgütlenme adımları inanılmaz sonuçlar doğurabilmektedir. **İşçi sınıfına bir nesnelere yığını değil devrimin temel gücü ve sosyalizmin kurucu öznesi olarak yaklaşmak gerekir.**

Ne yazık ki bugün solun büyük bir kısmı sınıfın devrimci gücüne inanmıyor ve sınıfı bir nesnelere yığını olarak görüyor. Eğer sınıfın devrimci gücüne inancımız varsa sınıfa yönelik en küçük çaba bile manalıdır. Uzun bir yolun küçük bir adımla başlayacağını bilmeliyiz. Taban örgütlenmeleri sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkaran, ama bunu biriktire biriktire ortaya koyan yapılardır.

Kapitalizmin bir sömürü sistemidir. Ama bunun yanında insan ruhunu kadavra eden tahakküm rejimidir. Yani insanı yalnızlaştıran, hiçleştiren, tekdüze eden, korkutan, ruhunu kötürümleştiren bir sistemdir. Bundan dolayı paylaşma ve dayanışma ilişkilerini ortaya çıkarmak sınıfın önündeki temel görevdir. Yani cenazemize, düğünümüze sahip çıkmalı, işsizliğe yada işten atılma korkusuna karşı bir-

likte hareket etmenin yöntemlerini bulmalıyız. Bu en insani duygular taban örgütlenmelerinin başlama noktalarıdır.

Taban örgütlenmeleri en başta işçilere insan olduğunu hatırlatan, paylaşma ve dayanışmanın bir işçinin en temel özelliği olduğunu gösteren yapılardır. Taban örgütlenmeleri en başta sınıf kardeşliğini önüne koymalı ve bu sınıf kardeşliğinin nasıl yaratılabileceği üzerine kafa yormalıdır. Kısaca hayata ilişkin her sorun taban örgütlenmelerinin sorunu olabilmelidir.

Taban örgütlenmeleri çalışmaları sizce sadece işyeri merkezli mi yürütülmelidir?

Hayır. Kapitalizmin atomize ettiği işçiyi kendi sınıf kimliği ve bilinci ile tanıştırmak salt işyeri merkezli çalışmalarla mümkün değildir. Çünkü kapitalizm ideolojik zor aygıtları ile hayatının her alanına müdahale etmektedir. İşçi sınıfının beynini felç etmek için onun günlük yaşamının her alanını ideolojik bombardımana tabi tutmaktadır. Bu olağanüstü saldırıya karşı sınıfın kültürünü kökleştirmek gerekir.

Rıza göstermeye, sessiz kalmaya, hatta suç ortağı olmaya karşı **sınıfın 24 saatine hitap eden** örgütlenmeleri hedeflemeliyiz. Kapitalizme karşı müca-

delenin bu boyutunun da olduğunu unutmamalıyız.

İşçilerin çalışma alanları ile birlikte yaşam alanlarına, hatta boş zamanlarına müdahale edecek organizasyonları kurmalıyız. Her işçi evi, mahalledeki dernek, kahvehane örgütlenme alanıdır. İşyerlerinde yaratacağımız örgütlülükler buralara taşınmalı, bu alanlarla bütünleştirilmelidir.

Taban örgütlenmeleri esnekliği ve somut ihtiyaçların ürünü olma özelliğinden dolayı işçinin yaşam alanında ve boş zamanında etkili olacaktır. Bugün işçinin 24 saatine hitap etmeyen, onun 24 saatini kavramayan bir örgütlülüğün gerçek anlamda işlevli olması mümkün değildir.

Taban örgütlenmesi üzerine son olarak ne söylemek istersiniz?

Bu örgütlenmeler ‘sıradan’ bir işçinin içinde potansiyel halde duran yıkıcı gücü açığa çıkaran muhteşem yapılardır. Muhteşem diyorum. Çünkü “sıradan” bir işçideki en ufak bilinç ve kimlik değişimi o büyük günün yaratılmasında bir birikimin ifadesidir. Bu küçük küçük birikimler olmadan büyük dönüşümler beklemek hayaldir.

Özetlemek gerekirse, taban örgütlenmeleri işçi sınıfının aklı, yüreği ve demir yumruğudur.

Taban örgütlenmeleriyle sınıfın birleşik siyasal gücünü yaratmak için ileri!..

17.5.2008

Türkiye işçi sınıfı tarihinin en önemli momentinden geçiyor. İşçi sınıfı kapsamındaki muazzam genişlemeye karşılık, son derece ciddi bir örgütsüzlük içinde yaşıyor. Yaşanan süreç sınıfın örgütlenme problemini farklı etkenlerin iç içe geçmesiyle giderek derinleştiriyor. Sınıfın örgütsüz hiçliğini reddederek, örgütlü her şeyini yaratmak yaşamsal önem taşıyor. Çünkü işçi sınıfı örgütlüyse ve devrimciyse gerçek bir güçtür, değiştirici ve yıkıcıdır. Sorun sınıfın kapitalizme karşı yıkıcı gücünü örgütlemektir. Sınıfın bugünkü tablosuna bakarak, önümüzdeki problemleri görebilir ve çözüm önerilerinde bulunabiliriz.

2015 verilerine göre işçi olarak görebileceğimiz, 16 milyon civarı ücretli bulunuyor. Açık ve sayılmayan işsizlerin toplam sayısı ise 6.5 milyondur. Yani mülksüzler; işi olan ve işi olmayan işçilerin toplamı 22.5 milyondur. Neredeyse her beş çalışan

cretliye iki işsiz düşüyor. Ücretli her üç kişiden, ikisi özel kesimde alışıyor.

Türkiye çapında işçi sınıfının yoğunlaştığı havzaları ise şöyle tanımlayabiliriz: Trakya-orlu bölgesi, İstanbul Rumeli ve Anadolu yakasındaki çeşitli bölgeler ve semtler, Gebze-Kocaeli-Adapazarı hattı, Eskişehir-Bozyk hattı ve Denizli, Kayseri, Bursa, Manisa-İzmir, Çukurova-Mersin, Gaziantep, Kahramanmaraş gibi özel bölgeler ve kentler ne ık-maktadır. Ampirik bir bilgiye dayanan bu coğrafi tanımlamalar, aynı zamanda işçi hareketinin mayalanacağı ve gelişme dinamiği göstereceği alanlardır.

16 milyon ücretlinin 3 milyona yakını devlet memurudur. Kamu alışanlarının aşağı yukarı 1 milyon 700 bini grev hakkı olmadan topluzleşme görüşmesi yapan dernek niteliğindeki, sendikalara üyedir. Kamudaki konfederasyonlar devlet gdmldr. Korparatist niteliktedir. Sadece KESK ayrı bir yerde duruyor. Ne var ki KESK başlardaki fiili, militan ve radikal çıkışını hızla kaybetti. Ve hızla bürokratik bir sendikal yapıya dönüştü. Bir sınıf rgt olmaktan öte çeşitli siyasal yapıların nüfuz alanı savaşlarının gerçekleştiği platform haline geldi. Bu süreç yapının muazzam dinamiklerini giderek eritti ve etkisizleştirdi.

İşçi konfederasyonlarının durumları da son dere-

ce kötüdür. İşçi sendikalarının toplam gerçek üyesi 500 bini biraz geçmektedir. Türkiye’de ücretiyle geçenlerin yüzde 65’i ise güvencesiz işçilerden oluşmaktadır. Genel hatlarıyla ortaya koyduğumuz bu tablo, sınıfın son derece örgütsüz ve şekilsiz olduğunu göstermektedir. Sınıfın yüzde 5’lik bir oranı, o da ağırlıkla bürokratik ve korparatist nitelikteki sendikalara üyeyken, yüzde 95’lik kesimi ya da çok geniş bölümünün tırnak içinde de olsa bir örgütlülüğü yoktur. yüzde 5’lik kesiminin de ne kadar “örgütlü” olduğu ayrıca bir tartışma konusudur. Yani **Türkiye işçi sınıfı muazzam derecede örgütsüz, dağınık, şekilsiz, atomize olmuş ve katmanlaşmış bir durumdadır.** Ve durum son derece ağır ve korkunçtur.

Bu tablonun ortaya çıkışının bir dizi sebebi bulunmaktadır. En başta sınıf 12 Eylül darbesinin yarattığı çok yönlü ve boyutlu tahribatı hala aşamamıştır.

12 Eylül faşist diktatörlüğü, sınıfın her düzeydeki ekonomik, demokratik ve siyasal örgütlenmelerini dağıttı. Arkasından gelen neo-liberal politikalar, ekonomik bir faşizm olarak devreye sokuldu. Neo-liberal politikalar salt ekonomik bir uygulama değildi. Bu politikalar hayatı ve hayatın algılanış biçimini değiştirdi. Hayatın anlamını bozduğu gibi yaşananların anlamını da farklılaştırdı. Yeni bir devlet-toplum-birey ilişkisi inşa edildi. Açık zor,

ekonomik zorla konsantre biçimde hayata geçirildi. Yaşanan bu süreç Türkiye kapitalizminin emperyalist-kapitalist sisteme yeniden entegrasyonunu ifade ediyordu. Gelişmeler kapitalist sistemin 1970'ler sonrasında girdiği yeniden yapılanma sürecinin ya da yeni sermaye birikim rejiminin yansımalarıydı.

Kısaca 12 Eylül + 24 Ocak Kararları (neo-liberal politikalar) faşist diktatörlüğün ekonomi-politiğiydi. Ve bu süreç sistematik bir karşı devrim süreciydi.

Yaşanan büyük alt-üst oluş, sınıfın genel profilinin değişmesine yol açtı.

Kapitalizmin yeniden yapılanma süreci, sınıfın yeniden yapılanma sürecini yarattı. Diyalektik işliyor, antagonist sınıflar yeniden biçimleniyordu.

Karşımızda artık profili farklılaşmış bir sınıf vardı. İşçi sınıfı değişik katmanlara ayrılmış, organik birliği dağılmış, hızla amorf olmuştu. İşçi sınıfı; işsizler, güvencesizler, sokak işçileri, sendikalı işçiler, marjinal kesimler, entelektüel işçiler ya da kafa emeği (beyin gücünün proleterleşmesine bağlı) olarak katmanlaştı. Hatta talep ve yönelimlerinde ve ihtiyaçlarında farklılıklar ortaya çıktı.

Hava-İş Sendikası bu noktada ilginç bir veri oluşturmaktadır. Bugün sınıfın farklı katmanları Hava-İşe üyedir. Yerde çalışan temizlik işçisi de Hava-İş üyesidir, uçaktaki kaptan da Hava-İş üye-

sidir; teknik bölümde çalışan mühendis de Hava-İş üyesidir, bürolarda görev yapan hizmetli de Hava-İş üyesidir. Bu kesimlerin taleplerinde, tercihlerinde ve eğilimlerinde farklılıklar bulunmaktadır. Sorun sınıfın bu katmanlaşmasını aşan, sınıfın organik birliğini yaratan, şekilsizliğini ortadan kaldıran politikalar üretmektir. Bu durum aslında uluslararası boyutta yaşanan bir gelişmeyi ortaya koymaktadır.

Bugün dünya çapında tarihin en büyük proleterleşme dalgası yaşanıyor.

Sınıfın kapsamı muazzam derecede genişlerken, organik birliği dağılmıştır. Bu süreci bazı eğilimler sendikal kriz üzerinden tanımlıyor yani yüzde 5'lik bir kesime çözüm bulmaya çalışıyor ya da yaşanan sürecin yarattığı alt-üst oluşun farkında değil. Evet bir sendikal kriz vardır ama bu sorunun sadece bir sonucudur. Asıl sorun sınıfın yeniden yapılanmasıdır. Sınıfın yıkıcı gücünün açığa çıkarılmasıdır. Yüzde 5'in yanında, yüzde 95'lik kesiminde örgütlenmesidir. Sınıfın birleşik devrimci siyasal gücünü örgütlemektir. Bu sorun yani sınıfın yeniden yapılanma sorunu, bir anlamda öncünün yeniden yapılanma sorunudur. O derecede önemli, ertelenmez, es geçilmez ve yapısal niteliktedir.

21. yüzyılda sınıfın organik birliğini sağlayacak, yıkıcı gücünü açığa çıkaracak araç ve yöntemleri

yaratmakla, öncünün yeniden kuruluşu arasında diyalektik bir sarmal vardır. Bu sarmal yeni dönemin sınıflar mücadelesine damgasını vuracak niteliktedir. Ve bir tarihsel momenti işaretlemektedir.

Tablo öz olarak tanımlanırsa, sınıf şu üç temel kategoriye ayrılabilir: Birinci kategori ya da varsayalım bir çemberin içindeki küçük daire, beyin işgücünün proleterleşmesine bağlı şekillenen **çekirdek işgücü**dür. Bu işgücü mühendis, teknisyen formasyonundaki işçileri bünyesinde barındırmaktadır.

Dün küçük burjuva kategorisinde kabul edebileceğimiz kesimler (doktor, öğretmen, mühendis, vs.) kapitalizmin yeniden yapılanması ve sosyal devletin sosyal yönünün özelleştirilmesi ve metalaştırılmasına bağlı olarak hızla proleterleşme sürecine girmiştir.

TC'nin kuruluş döneminde izlenen ekonomik-politikaların ve devletin sistemli bir şekilde sınıfı atomize etme stratejilerinin ürünü olarak, kafa emeği ile kol emeği birbirinden kopartılmıştı. TC tarihi boyunca "aristokrat" özelliklere sahip bir konumda tutulan bu kesimler radikal neo-liberal politikaların etkisiyle '90'lı yılların ortalarında kafa emeği, kol emeğiyle tarihsel randevusunu gerçekleştirdi. Kamu emekçileri hareketinin doğuşu bu zemin üzerinden gelişti.

Konumuza dönersek çekirdek işgücü, çok geniş yığınları içinde barındıran **çevre işgücü** tarafından çevrilmektedir. Bu işgücü Mc Donald's işçileri olarak da tanımlanıyor. Ağırlıkta hiçbir güvenceye sahip olmayan bu kesimler, sınıfın ana gövdesini oluşturmaktadır. Bunun dışında yine tarihin en büyük **işsiz yığınlarıyla** karşı karşıyayız. **Kısaca sınıfın yeni profilini; etkinliği artmış ve sayıca gelişmiş çekirdek işgücü, muazzam düzeyde yaygınlaşmış ve kitleselleşmiş çevre işgücü ve tarihin en büyük oranına ulaşmış işsizler olarak tanımlayabiliriz.**

O zaman öyle bir şey yapacağız ki, bir yandan sınıfın organik birliğini sağlayacağız, öte yandan sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkaracağız.

Yapılması gereken ilk şey, sınıfın bilinç ve kimliğinin deformasyonunun aşılmasıdır. Bunun yanında, sınıfın değersizleştirilmesi, devrimci karakterinin aşınması engellenmeli ve sınıfı itaate ve rıza göstermeye iten her düzeydeki gerici etkiler ortadan kaldırılmalıdır.

İzleyeceğimiz yol bellidir. Sınıflar mücadelesinin yarattığı deneyimleri sentezleyerek bugünün problemlerine cevaplar bulabiliriz. O zaman bugün yaşanan uluslararası yeni sınıf mücadelesi pratikleri izleyeceğimiz yolu gösteriyor. Bu pratiklerin sentezlenmesi ve teorik sofistikasyonu yaşamsal önem

taşıyor.

Sorunun en başta, sendikal kriz olmadığını belirtmiştik. Sendikal kriz yalnızca yaşanan problemlerin bir sonucuydu. **O zaman sınıfın bütün katmanlarını birleştiren, sınıfın birleşik gücünü yaratan bir yapılanmayı önümüze koymalıyız.** Yani bir emek odağı yaratmalıyız... Sınıfın değişik katmanları; sendikalı işçiler, entelektüel işçiler, güvencesiz işçiler, sokak işçileri, işsizler, marjinal sektörde çalışanlar kendi özgünlüğünde taban örgütlenmeleri kurarak emek odağı inşa edilmelidir.

Sınıfın farklı kesimleri kendi somut sorunlarından hareketle, özgün ve özel koşullarına uygun, taban örgütlenmeleri yaratmalıdır. Taban örgütlenmeleri emek odağının yapı taşı işlevi görecektir.

Örnek olarak Filipinler'de Maya Uno pratiğine bakabiliriz. Marcos diktatörlüğüne karşı 1970'li yılların sonunda şekillenen, bağımsız sendikalara dayanan Maya Uno, bünyesinde sınıfın farklı katmanlarını topladı. Sadece toplusözleşme yapma hakkı olanlar değil, toplusözleşme hakkı bulunmayan kesimleri de örgütledi. Sınıfın tüm katman ve tabakalarını içinde barındırdı. Ayrıca Maya Uno, BAYAN (halk) adı verilen demokratik cephenin kuruluşunda önemli işlevler gördü. Maya Uno, BAYAN'ın çekirdeği rolünü oynadı. Hem Maya Uno,

hem de BAYAN Filipinler'deki toplumsal mücadelede son derece önemli eylemler gerçekleştirdi. Őehir ve ũlke dũzeyindeki Halk Grevleri sarsıcı etkiler yarattı. Halk Grevleri, başta işçi sınıfı olmak ũzere tũm halk kesimlerinin iştirak ettiği, hayatın bũtũnũyle durdurulduğu bir eylem tarzıydı. Halkın evlerin camlarında veya sokaklarda saatlerce tencerele vuruğu, otobũslerin çalışmadığı, esnafın kepenk kapadığı, trafiğin bloke edildiği, okulların kapandığı, hastanelerin çalışmadığı, memurların iş bıraktığı ve kitlelerin sokakları işgal ettiği bir eylemdi. Maya Uno ve BAYAN muhteşem Halk Grevlerinin yanında, 2000'li yılların başlarında Aquino yũnetiminin sivil diktatũrlũge geçmek için yaptığı dũzenlemelere karşı 20 milyon kişiye harekete geçirdi. Filipinler Komũnist Partisi ise Maya Uno'nun ve BAYAN'ın ideolojik-politik hattını belirledi.

Burada emek odağının yaratılmasının yapı taşı olarak tanımladığımız ve sınıfın yeniden yapılanmasının olmazsa olmaz koşulu olarak gũrdũđũmũz taban ũrgũtlenmelerini kısaca açmakta yarar var:

1 Taban ũrgũtlenmeleri sınıfın yeni haklar alması, haklarını koruması ve geliştirmesi için mũcadele eder. Taban ũrgũtlenmeleri en başta bir mũcadele ũrgũtũdũr.

2 Taban örgütlenmeleri sınıfın bilincini ve kimliğini yeniden inşa eder. Bu örgütlenmeyle sınıf alt kimliklerini aşar, olaylara ve olgulara sınıfsal perspektifle bakar. Taban örgütlenmeleri sınıfın üst kimliğini, yani işçi olma kimliğini inşa eder. Bu kimlik sınıfın bakış, duruş, düşünüş ve müdahale gücüdür.

3 Taban örgütlenmeleri sınıfın nesnel ve öznel şekillenmesini sağlar. Eylem ve mücadele sınıfın asıl öğretmenidir. Eylem ve mücadele sınıfı hem kolektif olarak, hem de birey olarak besler ve şekillendirir.

4 Taban örgütlenmeleri neo-liberal politikaların ve tüketim terörünün etkisiyle işçi sınıfının atomize oluşunu ve kültürel dejenerasyonunu engellemek için sınıf kardeşliğini örer. Sınıf kardeşliği, sınıfın ontolojisidir. Sınıf kardeşliği sınıfın temel karakteri olan enternasyonalizmi inşa eder. Taban örgütlenmeleri sınıf kardeşliğini kurarak, onun enternasyonal gücünü açığa çıkarır. Sınıf taban örgütlenmeleri aracılığıyla enternasyonalizmi içselleştirir.

Taban örgütlenmeleri bu genel belirlemelerin yanında sınıfın her düzeydeki şekillenmesinde çok boyutlu işlevler görür. Temel işlevlerini sıralarsak:

1. Taban örgütlenmeleri en başta sınıfın birlik ruhunu inşa eder. Bugün sınıfın yaşadığı

parçalanmışlık ve katmanlaşma, hatta farklılaşma taban örgütlenmeleri aracılığıyla aşılar. Sınıfın kapitalist sisteme karşı kolektif bir güç ve akıl olarak harekete geçmesinin tek kıstası mücadele birliğini yaratmasından geçer. Sınıfın birliği ancak onun örgütlü bir güç olmasıyla mümkündür. Taban örgütlenmeleri sınıfın bir bütün olarak kavrayan, sektör ayrılığını ve yasal sınırları aşan, sınıfın 24 saatini hedefleyen bir örgütlenme tarzıyla hareket eder. İşyerlerini baz alarak, sınıfın hem yaşam alanlarını, hem boş zamanını örgütlemeyi amaçlar. Bu çalışmaların bütünü özünde sınıfın devrimci ve yıkıcı gücünü açığa çıkarır. Çıkarmayı hedefler. Taban örgütlenmeleri sınıfın yaşadığı ideolojik bombardımanlara karşı, hegemonya kurar. Emek ve sermaye çelişkisinin odağı ve bu çelişkinin en yakıcı şekilde hissedildiği yerler olan işyerleri (en küçük atölyeden makro fabrikalara kadar), taban örgütlenmelerinin kurulduğu zeminlerdir. Buradan başlayan faaliyetin boyutları işçinin yaşam alanına (evine, mahallesine, derneğine, sokağına) uzanmalıdır. Ayrıca sınıfın boş zamanını örgütlenmek, alternatif toplumsal ilişkiler yaratmak anlamı taşımaktadır.

2. Taban örgütlenmelerinin en önemli işlevlerinden biri, sıradan bir işçinin yıkıcı ve yaratıcı gücünü açığa çıkarmasıdır. Sınıflar mücadelesi

ve eylemin gücü tezgah başında, son derece edilgen, itaatkar bir işçiyi özne haline getirir. Onun ruhundaki isyanı ateşler. İşçiler üretim süreçlerindeki yerlerinden ve sınıfsal antagonizmadan dolayı potansiyel olarak ruhlarında isyan biriktirirler. Eylem ve mücadele sınıfı hem kolektif, hem de tek tek işçiler olarak şekillendirir. Ve ontolojisini yeniden kurar. Sıradan bir işçi kendi otonomisinin ve yıkıcı gücünün farkına varır, emek ve sermaye arasındaki tarafını ve safını daha sarıh kavrar. O artık dünkü işçi değildir. Mücadele ve eylem onu yeniden yaratmış, bilinç onu şekillendirmiştir.

Anlatmak istediğimizi somut olarak şöyle örnekleyebiliriz: Türkiye işçi sınıfının ayağa kalktığı 15-16 Haziran'ın ikinci günü (yani 16 Haziran'da) Topkapı yönündeki işyerlerinden çıkan binlerce işçi Cağaloğlu'dan İstanbul Valiliği'ne ulaşırlar. Valiliğin önünde tanklar vardır. Tanklar işçilerin önünü keser. Fakat işçiler önlerindeki engelleri, çelik baretleri tutarak aşarlar. Tank işçilerin üzerine gelemmez. Çünkü doğacak öfkenin yıkıcılığından korkular. İşte tam bu sırada tankların baretlerini tutan bir kadın işçi şöyle haykırır; "Haydi valiliği de alalım!" Bu söz olağanüstü bir şeyi işaretlemektedir. Valilik, sistemle özdeş bir kurumdur. TC'nin otoritesinin ve tahakkümünün simgesidir. Valiliğin ele geçirilmesi

fiilen il düzeyinde iktidar merkezinin işçiler tarafından ele geçirilmesidir. Ve bu müthiş bir simgesellik taşımaktadır. Bu sözleri söyleyen “sıradan bir işçi kadın”dır. Belki 15 Haziran öncesinde, tezgah başında son derece edilgen, içe kapalı, itaatkar ve sessiz bir kadın olan bu işçi arkadaş, bir günde, bir eylemde ve eylemin yarattığı atmosferin içinde değişmiş, sanki yeniden doğmuştur. Aynı arkadaşımız, valiliğin önünde “valiliği de alalım” diyebilmiştir. İşte bu değişim ve dönüşüm, sınıfın yıkıcı gücünün açığa çıkmasıdır.

Her işçide, her “sıradan” işçide bu potansiyel, güç ve nitelik vardır. Eylem ve mücadele bu potansiyeli açığa çıkarır, güçlendirir, şekillendirir.

3. Taban örgütlenmeleri sınıfın muktedir olma, yapabilme gücünü açığa çıkarır. İşçi sınıfı yapabilme gücünün farkına varmasıyla, muazzam pratikler gerçekleştirir. Kapitalist sistemin temel politikası sınıfı nesneleştirmektir. Böylece sınıf bir yandan itaatkarlaştırılır, öte yandan sistemin yeniden üretilmesinin aracına dönüştürülür. Fakat sınıfın gerçekleştirdiği her pratik onu donandırır, ruhu besler. Sınıf kendi öz deneyimleriyle özneleşir. Yani yapan, düşünen, müdahale eden bir kimliğe kavuşur. Telekom buna örnek verilebilir. Daha önce hiçbir grev deneyimi olmayan, hatta siyasal İslam’ın

ve şovenizmin etkisindeki işçiler, eylemin içinde, grev günlerinde şekillenmişler, yapabilme güçlerini kavramışlardır. 44 günlük grev haber işçilerini yeniden yaratmıştır. Her grev günü sınıfın özgüvenini pekiştirmiş, ona dostu-düşmanı ve devletin yapısını göstermiştir. Yapabilme, gerçekleştirebilme gücünün farkına varan bir işçinin önünde hiçbir gücün durması mümkün değildir. Sınıfın muktedir olma gücü, onun devrimci karakterini besler ve açığa çıkarır.

4. Taban örgütlenmeleri sınıfın yaşadığı atomizasyonu aşmasını sağlar. Kapitalist sistem işçi sınıfını atomize ederek, birleşik bir güç olmasını engeller. Sistematik şiddet yanında ideolojik manipülasyonlar ve kültürel operasyonlarla, moral değerleri çökerterek tahakkümünü kurar. Atomize olan sınıf, kendini hiç ve anlamsız hisseder. Yaşadığı çok boyutlu ve çok vektörlü saldırılar karşısında siner, içe kapanır, giderek sinikleşir, rıza gösterir, “küçük adama” dönüşür, karakteri aşınır. Bu sınıfın çürüme sürecidir. Sınıfın bu kombine saldırıyı aşması kendinin hayatı yaratan bir güç olduğunu kavramasıyla mümkündür.

İşçi sınıfı hayatı yarattığı gibi; genel grev, halk grevi, genel direniş eylemleriyle hayatı felç edebilir. Sistemi kilitleyebilir. İşçi sınıfı tek başına, bir su dam-

lasına benzer. Aynen onun gibi aparı, tertemiz, zayıf ve güçsüzdür. Sahici bir korku olan işsiz kalmaktan korkar. Sermaye onu sistematik bir atomizasyona tabi tutarak her an kendini tek başına hissetmesini amaçlar. Ve çeşitli aygıtlarla (devletin ideolojik aygıtlarıyla) bu durumu pekiştirir. İşçinin kendini böyle hissetmesi zaten güçsüzlüğünü kabul etmesi ve içselleştirmesidir. Ama sınıfın gerçekleştirdiği kolektif eylemler, genel grevler, genel direnişler, yani hayatı durdurma ve kilitlemeler bir sel olma halidir. Ve sel, milyonlarca su damlasının birleşmesinden meydana gelir. Su damlaları, yani işçiler birleşerek atomizasyonu aşar ve bir sel gücüne, yaratıcı yıkıcılığa ulaşır.

Sınıfa örgütsüzse bir su damlacığı ve hiçbir şey olmadığı ama örgütlüyse bir sel ve her şey olabileceğini göstermek, anlatmak, kavratmak gerekir. Taban örgütlenmeleri sınıfa kendini anlatan örgütlenmelerdir. Çünkü sınıf kendi öz deneyimlerinden öğrenir ve kavrar.

5. Taban örgütlenmeleri sınıfa şunu gösterir: Onur, ekmekten önemlidir. Onurlu bir işçi zaten her zaman ekmeğini kazanacaktır.

Sermayenin sınıfa yönelik en ciddi saldırılarından biri onu değersizleştirmektir. Değersizleştirme, konsantre bir yabancılaştırma halidir. Sermaye sis-

tematik değersizleştirme taktik ve operasyonlarıyla sınıfın kendini hiç, değersiz, manasız hissetmesine yol açar. Bunu bir yanıyla uyguladığı ekonomik terörle gerçekleştirir. Yani devletin resmi açıklaması olan açlık sınırının altında verdiği ücretle gösterir. Ayrıca iş saatlerinde mekanın düzenlenmesinden, atmosferine, iç ilişkilere kadar sınıfı duygusal ve ruhsal teröre tabi tutar. Sınıfı bir vidaya, makinenin parçasına, şeye, nesneye çevirir. Yabancılaşma, şeyleşme sürecini sistematik olarak derinleştirir.

Kendini değersiz, manasız ve hiç hisseden bir sınıf devrimci bir kimliğe bürünmesi ve yıkıcı bir güce dönüşmesi mümkün değildir. Sermaye bunu bildiğinden son derece soğukkanlı bir şekilde, tam bir toplum mühendisliği pratiğiyle sınıfı etkisiz bir güce, itaatkar bir yığına dönüştürür. Rıza üretme mekanizmalarıyla, yani okul, kışla, fabrika, hapis-hanelerle ve medya aracılığıyla sınıfı hem ruhsal, hem bedensel, hem de irade olarak esir alır. Felç eder, tabi kılar, itaatkarlaştırır. Bundan dolayı sınıfın değersizleştirilmesine yönelik her adım ve her operasyonun boşa çıkarılması yaşamsal önemdedir. Sınıfın onuru her şeyin üzerinde tutulmalıdır. Kısacası onur mücadelesi ekmek mücadelesinden çok önce gelmelidir. Sınıfın onurunun korunması, sınıf mücadelesinin ana eksenlerinden biri ve en önem-

lisi olmalıdır.

Bu noktada Türkiye işçi sınıfı mücadelesinin en sarsıcı pratiklerinden biri, DİSK kurucularından ve Lastik-İş Sendikası başkanı Rıza Kuas'ın 1968 yılında bütün işyerlerinde “Üstünü aratma” şiarıyla başlattığı kampanya olmuştur. Bu eylem muhteşem bir içeriğe sahipti. İşverenlerin işyerine girip-çıkarken arama yapması, işçilerin sübjektif olarak hırsız görülmesi demektir. Ve işçinin aşağılanmasını ve hor görülmesini amaçlıyordu. İşçi bu muameleyle karşılaştığında, kendini “suçlu” ve değersiz hissetmesi doğaldır. Bunun farkında olan Rıza Kuas bu eylemle belki de sınıf tarihinin en önemli pratiğini gerçekleştirdi ve şunun altını çizdi: İşçi sınıfının onuruyla kimse oynayamaz ve onur her şeyden üstündür. Burada unutmadan bir şeyi hatırlatmak gerekiyor: Bugün bütün işyerlerinde üst aramaları sürmektedir. İşçi sınıfı 40 yıl önce gerçekleştirdiği pratiği ve eylemi bugün yapamamaktadır. Bu durum sınıfın bugünkü profilini kavramamız açısından önemlidir.

Taban örgütlenmeleri en başta sınıfa güç, moral ve onur aşılar. Onur mücadelesi sınıfın şekillenmesinin yapıtaşdır. Başlangıçtır. Her şeyin ilk adımıdır.

6. Taban örgütlenmeleri sınıf bilincini ve kimliğini besler, şekillendirir ve oturtur.

Sermaye hem sistematik şiddet politikaları, hem de neo-liberal politikaların yıkıcı etkileriyle işçi sınıfının kimliğinde ve bilincinde önemli deformasyonlar yarattı. Bilinç ve kimlikteki deformasyon sınıfı etkisizleştirdi, kötürümleştirdi. Sınıf böylece üst kimliğiyle düşünemez ve hareket edemez oldu. Etnik, dini, mezhebi, geleneksel tabiiyetleriyle ya da kimlikleriyle hareket etmeye başladı. Bu bir anlamda savunma, ayakta kalma çabasıydı. Ama aynı zamanda burjuva siyasi güçlerin sınıfı bu temellerden yönlendirdiği ve sisteme entegre ettiği kanallardı. Sınıfın bölündüğü, parçalandığı ve manipüle edildiği alanlardı. Bugün sistem bu konuda son derece başarılı olmuştur.

Yapılması gereken sınıfın üst kimliğini, işçi olma kimliğini inşa etmektir. Çabalarımızın bütünü buna hizmet etmelidir. İşçi olma kimliğinin oluşması sınıfın şekillenmesinin başlangıcıdır. Üst kimliğin oluşması iki antagonist sınıfın saflarının net bir şekilde belirlenmesi anlamına gelir. Çünkü sınıfsal antagonizma içinde tarafın belirsizliği bertaraf olmak demektir.

Taban örgütlenmeleri sınıfın bugün yaşadığı temel problem olan bilinç ve kimliğin deformasyonunun aşılmasını sağlar. Üst kimliği inşa eder, besler ve geliştirir. Sınıf bu noktaya ulaşmasıyla mücadele

gücünü ve örgütlenme kapasitesini artırır. Kimlik gelişmemiş, bilinç oturmamışsa zaten sınıfın eylem gücü ve örgütlenme kapasitesi zayıftır. **Eğer bilinç ve kimlik gelişmişse bu bir anlamda eylem gücü ve örgütlenme kapasitesinin gelişmesi demektir.** Bu diyalektik bir sarmaldır. Taban örgütlenmeleri bu diyalektik bağı gören ve faaliyetlerini bunun üzerinden sürdüren, sınıfın tarihsel pratikleridir.

ABD işgaline karşı savaşıyan bir Taliban önderinin söylediği çarpıcı sözlere kendi yorumumu katarak bitirmek istiyorum: “Onlar ancak saati kazanabilirler, zamanı biz kazanacağız.” Yani zamanı proletarya ve komünistler kazanacaktır.

“Ruhumuzu, aklımızı, yüreğimizi işçi sınıfıyla bütünleştirebilmeliyiz!”

17.7.2009

Kapitalist sistem çok boyutlu bir kriz yaşıyor. Türkiye’yi de etkisi altına alan bir kriz süreci var. Öyle ki artık açık bir depresyondan bahsedilebilir bir boyuta ulaşmış bulunuyor. Sizce krizin işçi sınıfına, onun mücadelesine ve örgütlenmesine etkisi nedir?

Önce krizi tanımlamakta yarar var. Kapitalizm, dönemsel olarak kriz üreten bir doğaya sahiptir. Kriz bir yanıyla sistemin iç çelişkilerini şiddetle dışa vurur, diğer yanıyla kapitalist gelişmenin asli bir özelliğini oluşturur. Ayrıca kriz sermaye birikiminin itici gücüdür. Kapitalizmde iki tane kriz tipi vardır; bir tanesi kısa çevrimli ya da olağan çevrimli krizlerdir, diğeri ise büyük bunalımlar diyebileceğimiz krizlerdir.

Son 25 yılda bu kısa çevrimli krizlerden bir dizisi yaşandı. 1984 Meksika ve Brezilya borç krizi, 1987 New York borsasının çöküşü, 1993 Sterlin krizi, 1994 Meksika-Türkiye krizi, 1997 Doğu Asya krizi,

1998 Rusya ve Brezilya krizi, 1999-2000 Latin Amerika krizleri, 2001 New York borsasında başlayan ve dünya borsalarını etkileyen dalga ve 2001 Türkiye krizi bu kriz tipinin örnekleridir.

Bu kriz tipinin genel özelliği bölgesel, sektörel ve kısa dönemli (birkaç yıl süren) olmasıdır. Ve bu krizlerde kapitalizm kendi anarşisini, çelişkilerini ve kendi toksinlerini atar. Yaşadığımız kriz ise içerik itibariyle kısa çevrimli bir kriz değildir. Çünkü finans sektörüyle başladı, bununla beraber reel sektöre, üretim sektörüne yansıdı. Zaten bir kriz finans sektöründen başlayıp üretim sektörüne yansiyorsa bu krizin mahiyeti değişmiştir. Bu kriz, sorunuz itibariyle depresyondur veya büyük bunalımdır. Ben “Büyük bunalım”ı kullanmayı tercih ediyorum. Peki büyük bunalımların özellikleri nedir? Kapitalizmin 250 yıllık tarihinde üç tane büyük bunalım yaşandı: “1873-1893 Büyük Bunalımı”, “1929-1939 Büyük Bunalımı” ve bu son krizin de tarihsel öncülü olan “1974-1975 Büyük Bunalımı”

Bu krizlerde de şöyle bir özellik var. Birinci olarak bunlar küresel mahiyette olan krizler... İkinci olarak senkronize bir özellik taşıyorlar. Senkronizasyonun da iki ayağı bulunuyor: Birinci ayağı kriz sektörden sektöre yansıyor. Ayrıca ülkeden ülkeye sığıyor.

Senkronizasyonun ikinci ayağı ise krizin çok bo-

yutluluğudur. Ben çok boyutluluğu şu mahiyette ele alıyorum. Kriz sadece ekonomik bir kriz değildir. Bunun yanında bir uygarlık krizi yaşanmaktadır. Ayrıca yakın zamanda Haiti ve Mısır'da ekmek ayaklanmalarında görüldüğü gibi gıda krizi kapıda. Diğer taraftan ekolojik kriz, bütün yakıcılığıyla kendini hissettirmektedir. Bu dünyanın ve tüm canlıların sonunu işaretleyen bir gelişmedir. Bir başka boyutuyla konformizm, tüketim terörü, hedonizmle özdeşleşmiş bir sistemin etik krizi de açığa çıkmıştır. Bunun yanı sıra krizin hızlı deforme edici etkisi vardır.

Metropoller dahil, ikinci kuşak ülkelerde sanayide ve ticarete büyük çöküşler yaşanmaktadır. Böylesi süreçler sınıf mücadelesinin ve politik mücadelenin keskinleşeceği bir dönemi işaretler. Sınıfsal kuttuplaşma inanılmaz derecede artar. Sınıfsal gerilim maksimum noktaya ulaşır. Ve böylesi dönemlerde iki tane olasılık ortaya çıkar. Birincisi, devrim olasılığı veya imkanı, ikincisi ise karşıdevrim olasılığıdır. Devrimin imkanı işçi sınıfının örgütlülüğü ve onun siyasal öncüsünün örgütlülüğüne bağlıdır. Eğer bu yoksa karşıdevrimin tehdidiyle karşı karşıyayız demektir. Bugünkü koşullarda böylesine bir katastrofun yaşanması olasıdır.

Sorunuzla da bağlantılı olarak bütün bu negatif

duruma rağmen bence inanılmaz şansların da olduğu bir dönemin başlangıcındayız. Bir kere devletin niteliğinin açığa çıktığı bir döneme girdik. Devletin sermaye ile gerçek anlamda organik ilişkisini net olarak gösterebilecek bir süreçteyiz. Marks “Doğu Sorunu”nda, Gramsci doğu ve batı toplumlarını analiz edip, devrim kuramı üzerindeki çalışmalarında, Mahir Çayan’ın “PASS çözümlemesi”nde, İbrahim Kaypakkaya’nın “patron-ağa devleti” tanımlamasında ve kır-kent diyalektiğinde hep bu sorun işlenmiştir. Yani devlet ve devrim sorunu ele alınmıştır. Yaşadığımız süreç belki de bizim 30-40 yıldan beri sınıfa ve kitlelere anlatamadığımızı, hayat anlatmaktadır. Ve devletin açık niteliği ortaya çıkmıştır; yani sermayenin hem uşağı, hem de dostu olması ve parazit bir yapı olduğu artık alenidir. Bu aleniyetin bilinç düzeyine sıçramasının muazzam yıkıcı bir etkisi olacağını düşünüyorum. Sınıfa bunu son derece iyi anlatabileceğimiz koşullarda yaşıyoruz. Yeter ki bu konuda ajitasyon ve propaganda çalışmaları yapılsın. Ama ne yazık ki bu çalışmalar yeterince yapılmıyor.

Ayrıca 30 yıldan beri neoliberal ideolojik terörün ve akıl tutulmasının kırıldığı bir döneme girdik. Bu dönem devrimin ve komünizmin en yoğun bir şekilde propagandasının yapılacağı bir dönemdir.

İşçi sınıfı biliminin sınıfla bütünleşeceği ve maddi bir güç olabileceği bir dönemdir. Sınıfı bu manada toplumsal maddi güç haline getirebilirsek son derece önemli olanaklar sağlayacağımızı düşünüyorum.

Somut olarak sınıfa döndüğümüzde karşımızda şöyle bir problem var: Bugün sınıfın bence en temel sorunu bilinç ve kimliğinde yaşadığı deformasyondur. Sınıf neoliberal karşıdevrimci politikalar sonucunda bilinç ve kimliğinde muazzam bir deformasyon yaşadı. Bağlantılı olarak eylem gücü ve örgütlenme potansiyelinde de zaafiyet gösterdi. Sınıf bir negatif diyalektik içinde. Bu negatif diyalektiğin aşılması ancak bizim sınıfın bilinç ve kimliğinin gelişmesi için gösterdiğimiz çabalara bağlıdır. Bu çaba aynı zamanda sınıfın eylem gücü ve örgütlenme kapasitesini arttıracaktır. Veya tam tersi, sınıfla kurabileceğimiz her türlü örgütsel ilişki ya da sınıfın yaratacağı her türlü eylem beraberinde bilinç ve kimliğinin yaratılması anlamına gelecektir.

Bence bu dönem her eylemin manifestolaştırılması gereken bir dönemdir. Sınıfın yaratacağı her direnişi, her eylemi, her grevi bir manifesto haline getirebilirsek hiç beklemediğimiz muazzam olanakların sahibi olabiliriz. Bir yerde başlamış bir direniş, bir yerde başlamış bir eylem tüm döneme hitap edebilir, dönemin bütün özelliklerini içinde taşıyabilir.

Büyük bir anafor yaratabilir. Bu anlamda model eylemlerin yaratılması doğrultusunda kafa yormak zorundayız.

Yaratacağımız her deneyim sınıfın yeniden yapılanmasının da önünü açacaktır. Belki de mikro müdahaleler (bazıları için çok basit müdahaleler gibi gözükebilir) büyük bir alevin ortaya çıkmasına, muhteşem pratiklerin doğmasına neden olabilir. Böyle bir diyalektiğin yaşandığı bir dönemdeyiz diye düşünüyorum. Bu kriz bunun olanaklarını açtı. Dinginlik döneminde bunu bu kadar rahat konuşamazdık ama kriz öyle bir ortak ruh hali ve kolektif refleks yarattı ki bir fabrikada başlayan grev veya direnişin işçi havzalarını, sanayi bölgelerini hatta illeri bile tutuşturacak özelliklere sahip olacağını düşünüyorum. Çünkü her havzada, her atölyede, her fabrikada sınıfsal öfke ve kin var. Ve bu öfke ve kin birikiyor.

Bugün belli çıkışları dışta tutarsak sınıf hareketinde bir dağınıklık ve tıkanma var. Sizce bunun temel nedenleri nelerdir?

Bence bu durumun iki temel nedeni var. Birinci olarak işçi sınıfı 12 Eylül faşist diktatörlüğünün yarattığı tahribatı ve bunun sarsıcı sonuçlarını yaşıyor. Bağlantılı olarak konsantre bir karşıdevrim

sistematığı olan neoliberal politikaların sınıfın üzerindeki yıkıcı etkileri sürüyor. İkinci boyutu ise, sınıfın amorf olduğu, organik birliğinin dağıldığı, şekilsizleştiği bu dönemde siyasal öznelerin sınıfla kurduğu ilişki oluşturuyor. İşçi sınıfı bütün bu sorunları yaşarken siyasal özneler bu sorunlara yanıt verecek politikalar geliştiremedi. Bu etkenler sizin de belirttiğiniz gibi sınıf hareketinin yaşadığı yoğun dağınıklığa yol açtı. Sınıf hareketleri tüm devrim tarihleri boyunca dağınıktır ve temel problemi birlik sorunudur veya siyasal şekillenme sorunudur. Bunu hep yaşar. Sorun zannedersem bu dağınıklık dediğimiz yerde bizim Bolşevikler gibi doğru politikalar izleyen, nereye vuracağını bilen, nereden sonuç alınacağını bilen adımlar atmamıza bağlıdır. Devrimciliğin sırrı ve kudreti buralarda saklıdır.

Dağınıklığın aşılması bir yanıla zamana bağlıdır, diğer yanıla da bir biriktirme faaliyetine ihtiyaç duyar. Sınıflar mücadelesi öz bir ifadeyle bir biriktirme sürecidir. Yani sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkaran bir biriktirme süreci. Örneğin ben kriz sonrasında fabrika işgali eylemlerine muazzam önem veriyorum. Bunlar aslında sınıfın bir muktedir olma, yapabilme, kendini gerçekleştirebilme ve yıkıcı gücünü hissedebilme deneyimleridir.

Sorun, bu deneyimlerin sınıfın kolektif bilincine

dönüşüp dönüşmediğidir. Bence krizin hissedilmesiyle sınıf reaksiyonunu verdi. “Bu kriz benim ontolojime, varlığıma etki edecek bir içerikte” dedi ve buna en sert yanıtı verdi. Sınıf teorisi ve tarihi üzerine çalışan bir arkadaşınızm. Uluslararası işçi hareketleri deneyimleri içinde en radikal eylem biçimi fabrika işgal eylemleridir. İşçi sınıfı anlattığımız bağlamdaki dağınıklığına rağmen somut örnekler yarattı. Sinter, Brisa, Gürsaş, Tezcan gibi.

Diğer taraftan gene bu dönemde önemli bazı pratikler de ortaya çıktı. Örneğin model kimlikler oluştu. DESA’daki **Emine Arslan** buna somut bir örnektir. Dönemin model kimliğidir. Model kimliği ben şöyle ele alıyorum; bir tarihsel dönemin bütün özelliklerini kendinde toplayan kişidir o. Kriz sürecinde işten atılmalara, geleceksizliğe karşı ne yapılması gerektiğini, Emine Arslan bir dava kadını olarak ortaya koymuştur. MEHA’daki Saliha Gümüş arkadaşımız da yeni dönemin kimliklerinden biridir. Model eylemlerimiz de var. İşgal, direniş, grev gibi. Sorun galiba bizde yatıyor. Bizim kendi model kimliğimizi, devrimci-proleter kimliğimizi, sınıf devrimcisi olma kimliğimizi hissettirmek ve kabul ettirmekten geçiyor.

Şöyle de denebilir mi? İşçi hareketi yeniden yapı-

lanıyor. Devrimci siyasal hareketler de buna göre yapılanmak durumunda.

İşçi sınıfı krize karşı refleksel ve ontolojik bir tavırla yanıtlar üretiyor. Bu yanıtları sınıfın yeniden yapılanmasının temel taşları olarak değerlendirebiliriz. Ama bence asıl önemli olan sınıf, hangi yoldan gidilmesi gerektiğini gösteriyor. Yolu işçi sınıfının yolu olanların izlemesi gereken pusula bu. Fabrika işgal eylemleri yol gösteriyor. Bu konuda uluslararası iki örnek vereyim: Fransız işçi sınıfı işyeri kapatmalarına karşı rehin alma eylemlerine başladı. Metropoldeki bir rehin alma eylemi muazzam bir eylemdir. İngiltere’de “korsan grev” denilen bir grev tarzı yaratıldı. Sendikal bürokrasiyi işlevsiz bırakan, sarsıcı, spontane grevler. Korsan veya yasadışı grevler diyorlar bunlara. Vahşi grevler diye nitelendiriliyor. Bu grevlerde göçmen işçilere karşı faşistler devreye girdi ama İngiliz işçi sınıfı bu hareketi etkisiz bıraktı. İngiliz işçi hareketi de yılların rehaveti içinde olan bir hareket... Bir tarafta korsan grevler, rehin alma eylemleri, bir tarafta da Sinter’ler, Gürsaş’lar... Bir enternasyonal dalganın zeminleri bunlar ve bu dalga radikal bir dalga... Sorun; ruhumuzu, aklımızı, yüreğimizi işçi sınıfıyla bütünleştirebilmektir. Onların var oluşuyla, kendi var oluşumuzu birleştirebilmektir. **Sınıf hareketinin yeniden yapılanma-**

sına yönelik her çaba, aslında bizim de yeniden yapılanmamızı ifade eder. Var oluşumuz bu yeniden yapılanma içinde mana kazanır.

Kriz sürecinin işçi hareketinin gelişip büyümesi açısından taşıdığı imkan ve olanaklardan söz ettik. Diğer yandan ise yaşanan kriz sürecinin sınıf içerisinde yarattığı en temel olumsuz etki nedir?

Benim hissettiğim, deneyimlerimden de gördüğüm en temel duygu korku ve endişe... İnanılmaz bir korku yaşanıyor. Gelecek korkusu, işsizlik korkusu... çünkü Türkiye’de işsiz kalmak ölümle eşdeğer... Kriz bir korunma refleksi olarak bazen yok sayılıyor. Ama üzerlerindeki kara bulut gözlerinden okunuyor. O bulut açlık, işsizlik, geleceksizlik ve bunun yarattığı bir korku... Bu korkuya karşı örgütlülüğü, kolektif davranmayı öne çıkarabilirsek, sınıfsal öfkeyi tetikleyebiliriz. Ya da bu korku içe kapanmaya, riayete veya itaate dönüşür. Sermayeye sınıfın yeniden disipline edilmesi ve yeni kontrol mekanizmaları oluşturulmasına olanak sağlar.

Siyasal İslam ideolojik bir çimento olarak bu korkuyu manipüle edip, yeni rıza mekanizmaları üretebilir. Böylesine bir tehlikeye karşı ve Marks’ın “Alman İdeolojisi”nde belirttiği gibi, çağların bilinçlerde yarattığı negatifiklerin de farkında olarak sı-

nıfla organik, hakiki ve sahici bir ilişki kurmalıyız. **Sınıfla kurduğumu ilişkiyi (7x24 formülü diyorum ben ona) günün 24 saati haftanın 7 gününe yaymalıyız.**

Unutulmasın böylesine bir korku sınıfın devrimci kimyasını bozucu bir niteliktedir. Bizim için önemli olan nokta da burası. Eğer sınıfın devrimci kimyası bozulursa çok fazla hareket edeceğimiz zemin de kalmıyor. Bu korkuyu sınıfsal öfkeye ve kine çevirebiliriz ve buna ihtiyacımız var. Sınıfsal öfkeyi bireysel öfkeden ayrı tutuyorum. Çünkü o öfke kolektif reaksiyonun, örgütlenme ihtiyacının olanaklarını sağlar. Bence kapitalist kriz buna zeminlerini yarattı. Görev yine bizlere düşüyor. Bizler katalizör gibi bu sürecin içerisine girebilirsek ciddi olanaklar yakalayabiliriz.

Sizin mevcut tablo karşısındaki çözüm önerileriniz nelerdir?

Çözüm önerisini yine sınıflar mücadelesinin içinden çıkarabiliriz. Taban örgütlenmelerinin en temel örgütlenme biçimi olduğunu düşünüyorum. Bildiğiniz gibi Rus devrim tarihinde, 1896-1897 grevlerinde, grevlerin örgütlenmesi ve koordine edilmesi bağlamında ortaya çıkan örgütlenmeler bunlar, Rus işçi sınıfının dünya işçi sınıfına armağanı.

Taban örgütlenmeleri çok boyutlu bir içeriğe sahiptir. Sınıflar mücadelesinin değişik momentlerinde yeni biçimler kazanabilen bir yapı özelliği gösterirler. Devrimci durumlarda Sovyetler'e dönüşmeleri gibi. Aslında taban örgütlenmeleri bizim nasıl bir komünizm istediğimizin de göstergesidir. "İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır" tanımlamasının sırrı da burada yatar.

Taban örgütlenmeleri sınıfın her katmanının, yani sendikalı, sendikasız, güvencesiz, sokak işçisi, marjinal sektörde çalışan ve işsizlerin kendi özgünlüklerinden hareket ederek oluşan ve sınıfı hızla şekillendiren yapılardır. Taban örgütlenmeleri bu anlamda sınıfın kolektif gücü, kolektif refleksi, kolektif düşünmesi ve kolektif müdahale etmesidir.

Sınıfın organik birliğinin dağılması, amorf oluşu, taban örgütlenmeleriyle aşılır ve bağımsız birleşik siyasal gücünün açığa çıkması bu örgütlenmeler aracılığıyla sağlanır. Taban örgütlenmeleri bu anlamda gerçekten tabanın söz ve karar sahipliğini yaratan hatta hoşlanmadığım bir argümantasyon ama "tabandan sosyalizm"ın yaratılmasının ifadesi olacak bir örgütlenme modelidir. Yani sosyalizmin işçi sınıfının ve kitlelerin eseri olduğunu gösteren temel bir örgütlenme biçimi.

Taban örgütlenmelerinin kriz koşullarında sınıf bugün yaşadığı olumsuz durumundan çıkışında rolü ne olabilir?

Taban örgütlenmelerinin şunu sağlayacağına inanıyorum. En başta sınıfa özgüven verecektir. Sınıfa temel ihtiyaçlarından biri olan muktedir olma yeteneğini kazandıracaktır. Bu örgütlenmelerle işçi sınıfı yıkıcı gücünü anlıyor ve farkına varıyor. Sıradan bir işçi bu örgütlenmelerle bir özne olma sürecine giriyor. Değiştirebilme gücünü kavriyor. Sınıf örgütlüyse “her şey” olduğunu ama örgütsüzse “hiçbir şey” olduğunu hissediyor. Her şeyden önce sınıfın onurunun ekmek kadar önemli olduğu anlaşılıyor. Sınıf kardeşliği pratik içinde inşa ediliyor. Bunların son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Bahsettiğimiz devrimci kimya ve yıkıcı güç buralardan beslenir.

Sizce bir işçi havzasında taban örgütlenmesi ilk olarak nasıl başlayabilir? Birçok arkadaşımız bu alanda bir şeyler yapmak istiyor ama nereden ve nasıl başlayacağıyla ilgili sorular olabiliyor. Bu konuda sizin kendi deneyimleriniz üzerinden söyleyeceğiniz şeyler vardır.

Taban örgütlenmesi, iki kişinin bir araya gelip “hadi taban örgütlenmesi kuralım” demesiyle ol-

muyor. Somut sorunlardan başlaması gerekiyor. Her işyerinin kendine has somut sorunları vardır. Ücretler zamanında ödenmiyordur. Patronun keyfi uygulamaları, baskısı vardır. İşyerinde, iş saatlerinde yaşadığımız sorunlar aslında taban örgütlenmesinin mayalandığı zeminlerdir. Bunlar yemeklerin düzgün çıkmaması, çay saatlerinin olmaması veya düzensizliği, tuvalete gidip gelmelerin sınırlanması gibi sorunlar olabilir. Patronun veya temsilcilerinin Mobbing'i, hakaretleri başlangıç noktası olabilir.

Birkaç duyarlı arkadaşın “bu sorunlara karşı biz ne yapabiliriz?” sorularını sorması ve harekete geçmesiyle taban örgütlenmesi doğmaya başlar. Bu soruyu soran arkadaşın hemen yanı başında bu soruyu paylaşacağı birileri vardır. İşte çekirdek yapıyı kurduk. Çekirdek yapı, bir işyerindeki en duyarlı, bu zamana kadar da en güvendiğimiz gündelik hayatta da doğal işçi önderi olarak kabul ettiğimiz arkadaşların bir araya gelmesiyle oluşan bir örgütlenmedir. Bu 3-5 kişilik çekirdek ilişkinin görevi, gücü oranında oradaki bütün çalışan arkadaşları harekete geçirmektir.

Bu çekirdek ilişki işyerindeki tüm işçi arkadaşlarımızın kolektif iradesini yansıtabiliyorsa ve ondan güç alabiliyorsa tipik bir taban örgütlenmesidir. Artık sınıf kendi geleceği hakkında karar veriyordur

ve rotayı belirliyordur. Doğrudan demokrasinin zeminlerini örüyordur. Buralardan başlamalı. Bu kadar basit ve yalın ama bu yalınlık olağanüstü dönemlerde olağanüstü bir örgütlenmeye evrilebilir. Bir bakarsınız aynı işveren fabrikayı kapatır artık oradaki taban örgütlenmesi işgal komitesine dönüşür. Alın size devletle açık çatışma alanı. Muazzam yalınlık ve sıradanlık bir bakarsınız sınıf mücadelesinin en sert organizasyonuna dönüşmüş olur. Sınıf mücadelesi biraz böyle bir şeydir.

Taban örgütlenmesi çalışmaları sadece işyeri merkezli mi yürütülmelidir? Bu konuda neden işyeri merkezli olmalı veya biz neden işyeri esaslı çalışıyoruz? Neden fabrika temelli bir örgütlenme tarzını temel aldık veya buna Leninist örgütlenme tarzı diyoruz?

Mesela Kapital'in sistematığı şudur: Kapital mikro-kozmosla hareket eder. Mikro kozmos nedir? Fabrikadır. Marks fabrikaya bakar, fabrikanın ilişkilerini çözer ve makro kozmosun tanımlamasını yapar. Yani Kapital'i çözümler. Bu anlamda Kapital sınıfın ideolojik bir silahıdır. O kitab-ı külliye aslında sınıfın ideolojik-teorik donanımıdır. Marks şundan dolayı mikro kozmosa yönelmiştir. Çünkü emekle sermaye çelişkinin veya antagonizmanın en çıplak

en acımasız yaşandığı yer burasıdır. Kapitalizmin acıyan yeri burasıdır. Biz de buradan hareket ediyoruz.

Dünyayı dar sınırlar içinde değerlendirmiyoruz. Tipik bir 'uvriyerist' bir ağızla konuşmuyoruz. Biz aslında şöyle bir tanımlama yapıyoruz. Biz sınıf devrimcisiyiz. Sınıf devrimcilerinin en önemli özelliği şudur: Sınıfı, komünizmin kurucu bir öznesi olarak gören ve sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkartmayı kendi ontolojileri olarak kabul edenlerdir. Fabrika örgütlenmesi sınıfın yıkıcı gücünün açığa çıktığı tek alandır. Fakat öte yandan hayatın diğer alanlarının kapitalizm tarafından sömürgeleştirildiğinin farkında değil miyiz? Farkındayız, evet, hayatın diğer alanları da (pankapitalizm diyorlar ona) kapitalizm tarafından sömürgeleştiriliyor. Ama sorun buradaki ana halkayı bulmak, büyük anaforu yakalamak. Buradaki büyük anafor fabrikadır veya atölyedir. Bugünkü ifadeyle tanımlayalım 'postfordist fabrikalar'dır. 249 tane organize sanayi bölgesidir. Fordist fabrika gibi düşünülmesin. Tanımladığımız bu dönemin fabrikasıdır. O zaman burası başlangıç alanıdır. Neden başlangıç alanıdır? Çünkü kapitalizmin acıyan yeri burasıdır. Sınıfın yıkıcı gücünün tetiklendiği yer burasıdır. Hatta sınıfın kurucu özne olma hali de burada yatar.

Peki hayatın diğere alanlarının sömürgeleştirilmesinin farkında değil miyiz? Farkındayız ama burada yaşanan sorunlar, bunlar nedir? Varoşta yaşanan sorunlardır, kent sosyolojisinin yarattığı sorunlardır, daha da ileri gidelim ekolojik sorunlardır, kaddın sorunudur. Bunlar aslında bir başka düzlemde bu büyük anafurun çeperindeki küçük anafordur. Şimdi siz küçük anafordan büyük anaforu okuyamazsınız. Ama büyük anaforu anladığınızda küçük anafoları çözebilirsiniz. Problem böyle bir problem. Bu anlamda sınıf örgütlenmesinde fabrika örgütlenmesini veya bu dönem postfordist fabrikaları baz almamızın nedeni sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkartmaktır. Ama yaşam alanını da ihmal etmiyoruz. Hatta boş zamanını da ihmal etmiyoruz. Sınıfın 24 saatine, hem yaşam alanına, hem çalışma alanına hem de boş zamanına müdahale edeceğiz. Çünkü problem “yeni bir insan” yaratmaktır.

Nesneleştirilmiş ve konsantre bir yabancılaşma içindeki insanı, -çünkü kapitalizm işçiyi nesneleştirir ve makinenin dişlisi haline getirir- kendi kadere hakkında karar verecek bir insana dönüştürmek zorundayız. Özneleşme budur. Şimdi bu işçinin bu anlamda 24 saatine ve 7 gününe hitap etmek zorundayız. Ben ona 7x24 formülü diyorum. Burada esas önemli nokta nereden başlayacağımızdır. Tabii

ki asıl olan, yıkıcı gücün başladığı ve özneleşmenin rahmi olan yerdir. Yani fabrikalardır. E. P. Thompson burası için **“politik isyan odağı”** ifadesini kullanır. Yaşam alanı ve boş zaman bunun türevidir. Ama asla ihmal edilmemesi gereken türevlerdir. Bunu eğer yapmazsak şöyle bir şey olur: Bugün Türkiye solunun değişik eğilimleri varoşu, yaşam alanlarını baz alıyor veya bunun üzerinden mistifikasyonlar yapıp, tezler geliştiriyorlar. Bu tezlerin ciddi riskler taşıdığını ve ağırlıkla öykünme olduğunu düşünüyorum. Öykünmenin kaynağı Latin Amerika’daki yeni popülist hareketlerdir. Ne yazık ki bu hareketler de özgünlüğünden kopartılıp, özellikle bu hareketler içindeki işçi dinamiği gözardı edilerek ele alınmaktadır.

Weberci bir tanımlamayla Türkiye kapitalizmi irrasyonel bir kapitalizmdir. İrrasyonel kapitalizmde siz bilmeden kapitalizmi rektifiye edebilirsiniz. Veya kapitalizm sizi absorbe eder. “Lümpen kapitalizmde” lümpen şehirleşmenin yarattığı ve neo-liberal karşı devrim saldırısının derinleştirdiği su sorunu, konut sorunu vb. bir dizi sorun yaşanır. Bu sorunlar aciliyeti olan sorunlardır ve bunlara cevap üretilmelidir. Fakat bütün bu çalışma anti-kapitalist bir içerikte olmazsa, sınıf eksenli bir çalışmanın paralelinde gelişmezse bir bakarsınız ki çalışmala-

rınızın özü reformist bile değildir. Hedefiniz rasyonalize edilmiş veya “insanileştirilmiş” bir kapitalizm olur. Böylesine çabalar az önce bahsettiğimiz içerikten yoksunsa, kapitalizmin işine de gelebilir. Hatta size olanak da sağlayabilir.

Brezilya’da MST örneği bir boyutuyla bu türlü bir riski taşımaktadır. MST’nin bu yönü genellikle bilinmez veya tartışılmaz. Eğer MST antikapitalist bir hatta yürüyemezse, Brezilya kapitalizminin rektifikasyon araçlarından birine dönüşme riski taşımaktadır. Evet, yaşam alanları, varoşlar kapitalizmin sömürgeleştirme alanlarıdır. Ama asıl eksen unutulmamalıdır. O da nereden başlayacağımızı ve nereden vuracağımızı bilmektir. **Dikkat edin sermaye bu eksen, yani fabrikayı son derece rafine bir şekilde koruyor.** Yeni postfordist fabrikalar olan organize sanayi bölgelerinin içine giremiyorsunuz bile. **Bu yeni “emek vahaları” aynı zamanda sermayenin yeni karakollarıdır.** Çünkü buraları isyan odaklarıdır ve sermaye bunu biliyor. Bundan dolayı özel güvenlik sistemleriyle korunuyor, kameralarla denetleniyor, mafyayla, polisle işbirliği yapıyor, kendine uygun steril alan yaratmaya çalışıyor. Çünkü sermaye buranın can damarı olduğunun farkında.

Sabra Tekstil deneyimi bu gelişmelerin açık göstergesidir. Sabra Tekstil’i Türkiye solu algılayamadı,

anlamadı ve bence önem de vermedi. vaka-1 adıyla olarak görüldü. Bence Sabra Tekstil olayı önümüzde yaşayacağımız karşıdevrimci gelişmelere ışık tutmaktadır.

Sınıfsal öfke ve
kinin birikimi:
Enerji sıkışması...

İşçi direnişleri ve eylemlerinin karakteri ve özellikleri

23.11.2012

Kapitalizmin yapısal krizi, küresel düzeyde sınıfsal antagonizmayı şiddetlendirdi. Özellikle Kıta Avrupası başta olmak üzere dünyanın birçok coğrafyasında büyük sınıf ve kitle hareketleri yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor.

Genel grev senkronları, sektörel grevler, yaygın direnişler, meydan işgalleri, büyük toplumsal gösteriler, yol ve parlamento blokajları küresel bir boyut kazandı. Son yarım yüzyılın en büyük kitle mobilizasyonunu yaşıyoruz. Muazzam genel grevlere, Tunus ve Mısır'da olduğu gibi ayaklanma ve isyanlara şahitlik ediyoruz. Hindistan'da tarihin en büyük genel grevlerinden biri gerçekleşti. 50 milyon işçi sokaklara çıktı. Endonezya'da 2 milyon işçi genel grev yaptı. Yunanistan işçi sınıfı Avrupa işçi sınıfı

hareketi tarihinde olağanüstü pratikler yaratıyor. Yunanistan sınıf mücadelesinin en konsantre ülkesi olarak öne çıktı. Üç yıl içinde 53 büyük grev yaşandı. Bu grevlerin 23'ü genel grev olarak gerçekleşti.

Küresel düzeyde yaşanan bu büyük sınıf ve kitle hareketlerine karşılık Türkiye'de benzer gelişmeler yaşanmadı.

Yaygın lokal direnişler

Türkiye işçi sınıfı kendi özgünlüğünde, farklı bir düzlemde hareketli bir döneme girdi.

İşçi sınıfı son 20 yılın en hareketli dönemini yaşıyor. Kapitalist krizin yarattığı yıkıcı sonuçlar sınıfsal öfke ve kini tetikledi.

İşçi sınıfı ontolojik bir yönelimle harekete geçti. İşyeri kapatmaları, işsizlik tehdidi, düşük ücret politikaları, ağır ve yoğun çalışma koşulları, geleceksizlik sınıfın örgütlenme ihtiyacını yakıcı olarak hissetmesine yol açtı.

İçgüdüsel olarak farklı örgütlenme çabalarında bulundu. Bu adımların ağırlığı sendikal yönelimiydi. Sendikal yapıların olumsuz imajları ve zafiyetlerine rağmen bu yönelim her şeyden önce tehlikenin farkına varma haliydi ve her şeye rağmen örgütlenme ihtiyacının dışı vurumuydu. Ayrıca işçi sınıfı çeşitli taban örgütlenmeleri aracılığıyla kolekt-

tif duruş sergilemeye ve kendini korumaya çalıştı.

İşçi sınıfı bir anlamda her şeyi göze alıp, korkularını yenerek ve bütün tecrübesizliğine rağmen örgütlenmeye, eylemler ve direnişler gerçekleştirmeye başladı.

Sınıf kimliğinde aşınma, sınıf bilincinde kırılma, eylem gücü ve örgütlenme kapasitesinde zayıflık, sınıfı uzun dönem durağan ve atalet içinde tutmuştu.

Sermaye sınıfın refleksel ve hızla örgütlenme çabalarına karşı acımasız bir tutum aldı. Sınıfa açıkça ve şiddetle saldırdı. Yoğun işten atılmalar yaşandı. Sermayenin sendikasızlaştırma, işsizleştirme, hak gaspı, yoksullaştırma politikaları lokal eylemlerin temel nedenini oluşturdu.

Hemen hemen her havzada ve her sektörde lokal eylemler gerçekleşti. Bazı havzalarda aynı dönem içinde birkaç işyeri eylemi görüldü. Ağırılıkta uzun süren, İstanbul merkezli bu eylemler, birbirini tetikleyici, besleyici ve geliştirici bir işlev gördü. Sınıfın gündemini oluşturdu. Kamuoyunun yoğun desteğini aldı.

Bu direnişler içinde onlarca yeni işçi önderi doğdu. Direniş süreci aynı zamanda sınıf kimliği ve bilincinin inşa dönemi olarak işlev gördü. Sınıfın eylem kapasitesini güçlendirdi.

Her lokal direniş, yenisine yol gösterdi. Karanlığı

aydınlatan ateş böcekleri oldu. Sınıf bu ışığa baktı ve cesaret kazandı. Yine ateş böcekleri ömürlerini tamamlayınca yavaş yavaş söndü. Ama işçi sınıfının onurunun her şeyden önemli olduğunu gösterdi. Karşısındaki muazzam güce rağmen işçi sınıfının kudretini ve taşıdığı muhteşem enerjiyi açığa çıkardı. Sınıf mücadelesinin bir biriktirme süreci olduğunu gösteren deneyimler olarak iz bıraktı. (Hey Tekstil, Togo, Ontex, Marmaray, UPS, Maltepe Belediyesi taşeron işçileri, İzmir belediyeleri taşeron işçileri, Mersin liman işçileri, Savranoğlu, Bedaş, Cerrahpaşa ve birçok diğer direnişler gibi)

Bunun yanında bazı işyerlerinde olağanüstü ağır çalışma koşulları, işverenin uyguladığı şiddet, son derece düşük ücret ve hak gaspları sınıfın öfke patlamalarını beraberinde getirdi. Yine sistemli işten atmalar, işyeri kapatmaları özellikle tersanelerde (son yıllarda ölümlerle birlikte yaygın direnişler yaşandı) ve tekstil sektöründe en temel haklar için birçok eylem gerçekleşti (Meha Tekstil, Rosateks gibi). İşçi sınıfı bu direniş ve eylemlerle varlığını ve geleceğini korumaya çalıştı.

Özellikle Tekel direnişinin, kriz sonrası direniş ve eylemlere son derece olumlu etkisi oldu. Sınıfa özgüven ve muktedir olma duygusu aşıladı. Eylemin ve birliğin gücünü fark ettirdi.

Yer yer gerçekleşen (Sinter, Gürsaş gibi) fabrika işgal eylemleri sınıfın öz güvenini pekiştirdi. Bu eylem tarzı – birçok yetersizliğine rağmen – sınıfsal öfke ve kini en net açığa çıkaran pratikler olarak önem taşıdı. Sınıfla devlet güçlerinin karşı karşıya gelmesi, işçiler tarafından sermaye ve devlet ilişkisinin çarpıcı bir şekilde kavranmasına yol açtı.

Bireysel direnişler, model kimlikler: Kadın işçilerin yıkıcı gücü

Yeni dönemde dikkat çeken ve bir düzeyde yaygınlık gösteren eylem tarzlarından biri, bireysel işçi direnişleri oldu. Fabrikalarda ya da işyerlerinde sınıfsal kutuplaşmayı en konsantre biçimde yaşayan işçi ve işçi önderleriyle gerçekleşen bu eylemler (hemen akla gelen Emine Aslan, Saliha Gümüş, Gülistan Kobatan, Cansel Malatyalı, Aynur Çamalan, Didem Sorhun, Türkan Albayrak, Zeynel Kızılaslan, Muharrem Subaşı) dönemin en etkili eylem biçimleri olarak dikkat çekti. Özellikle eylemlerin kadın işçiler tarafından inatla, kararlılıkla ve militanca sürdürülmesi çarpıcı sonuçlar yarattı.

Bireysel direnişler sınıf mücadelesinde kadın işçilerin rolünü ortaya koydu. Kadına kapitalist sistemin yüklediği toplumsal rol ve patriyarkanın yok ediciliği ve sistemin rasyonalizasyonundaki işlevi

bu eylemlerle altüst oldu. Kadın işçilerin, kadın sorunu ve patriyarkalle mücadeledeki taşıyıcı ve yıkıcı rolünü açığa çıkardı.

Kadın işçiler mücadeleye geç katılan ama katıldığına, kararlılığı, radikalliği, mücadelecisi ruhu, pes etmemizliği ve dava kadını olmasıyla sınıf mücadelesinde taşıyıcı bir güç olduklarını ortaya koydu. Bu kadınlar bir model kimlik olarak iz bıraktı. Örnek oldu ve yol gösterdiler.

Kendi mütevazılıklarında ve sınıf mücadelesinin yaratıcı zenginliği içinde kendilerine yüklenen toplumsal rolü kökten değiştirdiler. Sınıf mücadelesi içinde bir kadın işçi olarak, “yeni kadının” inşasının nereden geçtiğini pratik olarak ortaya koydular. Bu eylemler yeni dönemin en zengin pratikleri olarak öne çıktılar. Ve Türkiye işçi sınıfı mücadele tarihinde çok rastlanmayan, bir örnek pratik olarak tarihe geçtiler. Ayrıca bireysel işçi direnişleri muhteşem yaratıcılıklarıyla sınıf mücadelesine güç verdi.

Bireysel işçi direnişleri sınıfın onurunun, baş eğmezliğinin ve dizginlenemez ruhunun açığa çıkmasını sağladı. Dayanışma ve paylaşmayı ortaya koydu.

Kent grevleri olasılığı: Bosch pratiği ve Gaziantep tekstil işçileri fiili grevi

Lokal eylem ve direnişlerin yaygın bir karakter

göstermesi, aynı zamanda bireysel işçi direnişlerinin hızla artması, sendikal örgütlenme arayışının yoğunlaşması, spontane eylemlerin dikkat çekici şekilde gelişmesi işçi havzalarında biriken sınıfsal öfke ve kinin boyutunu göstermektedir.

Bugün her havza giderek patlamaya hazır bir volkana dönüşüyor.

Bu durum özellikle Bursa'da Bosch sürecinde ve son olarak Gaziantep'te tekstil işçilerinin fiili grevlerinde hissedildi.

Her iki eylem ve hareketlilik gerçekleştiği kentlerde muazzam olanakların ve gelişmelerin önünü açabilirdi. Ama süreci derinleştirecek, katalizör rolü oynayacak ve uzun süreli bir sınıf çalışmasının ürünü olarak eylemleri havzaya yayabilecek örgütsel olanakların ve perspektifin olmamasından dolayı eylemler dar sınırlara hapsedildi. Bunu işçiler değil, devrimci siyasal öznelerin yapabileceği unutulmalıdır.

Bosch işçisi (6000 işçi), Türk Metal Sendikasının gerici, faşist, sınıf işbirlikçi ve bürokratik yapısına karşı ayağa kalktı. Her şeyi göze alarak harekete geçti. Bosch işçisinin ilk bakıştaki arayışı, dar anlamda sendika değiştirme olarak gözüktü. Aslında Bosch işçilerinin harekete geçişi Türkiye'de otomotiv sanayinin başkenti olan Bursa'da 40 bin sendikalı metal

işçisinin, yüzbinleri geçen yan sanayi işçilerinin kolektif reaksiyonlarının dışı vurumuydu.

Bursa kriz sonrasında büyük işten atılmalara sahne olan bir kentti. İşçiler işsizliği yakinen tanıyorlardı. Metal işçileri son derece ağır çalışma koşullarında, düşük ücretli çalışıyorlardı. Türk Metal sendikasına üye işçilerin durumu da son derece kötüydü. Ağır, yoğun ve riskli koşullarda çalışan başta Bosch, Renault, Tofaş işçileri uzun süreden beri zaten içten içe kaynıyordu.

Otomotiv tekelleri, toyotaizm uygulamalarıyla maksimum kar, maksimum sömürü inşa etmişti. Uzun, ağır ve yoğun çalışma koşullarında 3 vardiya çalışan Renault, Tofaş ve Bosch üretim rekorları kırdılar. Bunun işçi sınıfı için anlamı düşük ücret, yoğun stres, sağlıklarının bozulması, ağır sömürü ve sakat kalmak oldu.

Bosch işçilerinin ayağa kalkışı, Bursa'da metal, metalurji ve otomotiv sektöründe çalışan işçileri ateşleyici bir işlev görebilirdi. 1998 deneyimi aslında yaşanacakların bir provasası olabilirdi. Sadece metal sektöründe gerici, faşist sendikal ablukayı kırmakla kalmayabilir, “yeşil” Bursa'yı sınıfın öfke odağı haline getirebilirdi. Bir anlamda Bosch sektörde patlayan bir dinamitti. Uzun yıllar sınıfın biriken öfkesinin patlamasıydı. Türk-Metal Sendikasının yeni

dönem topluözleşme içeriğine yönelik değişik sanayi havzalarındaki reaksiyonlar bu öfkenin ne derecede yoğunlaştığının bir göstergesidir. Bir kıvılcımın bile metal sektöründeki muazzam gelişmelerin önünü açabileceğini ortaya koymaktadır.

Öfke selinin hızla Renault, Tofaş ve yan sanayiye yayılması işten bile değildi. Bugün sektördeki reaksiyonun boyutu bu sürecin ne derece olgunlaştığını ortaya koydu.

Bosch deneyimi ve yarattığı aura Bursa'da başka bir tarihin yazılmasına olanak verebilirdi. Fakat bunun anlaşılması ve kavranması, sınıf içinde olmak ve sınıfla organik bir bağ kurmakla ancak mümkün olabilirdi.

Uzun süreye yayılan bir sınıf çalışması Bosch direnişini senkronize edebilirdi. Bunun için sınıf içinde ısrarlı ve kararlı çalışma ve uzun süreli kuluçkaya yatmak gerekiyordu. Taban örgütlenmelerine dayanan (sendikal yapının niteliğinden dolayı bu örgütlenmeler illegal ya da yarı legal bir şekilde inşa edilerek, faaliyetler sürekli kılınabilirdi) perspektifle, sınıf kavranabilir, kritik aşamada bu yapıların önderliğiyle süreç örülebilirdi.

Böylesi bir aşamada Bosch pratiği metal sektörünü sarsar ve sektörde yıkıcı sonuçlar yaratabilirdi. Hatta Bursa'da bir kent direnişinin önünü açacak bir

pratiğe evrilebilirdi. Fabrikaların stratejik konumları, yan sanayi ile bağları, kentin sosyolojisi buna son derece uygun bir zemin hazırlamaktadır.

Bütün bu tanımlamalarla birlikte Bosch pratiği bir kent direnişi ya da grevinin ateşleyicisi olabilirdi.

Bosch işçilerinin mücadelesinin sendika değiştirme adımlarıyla sınırlı kalması (bu adım bile birçok eksiklikten dolayı yeterince etkili olmadı) Bursa'da sınıf hareketinin kontrol edilmesine, yıkıcı sonuçlarının engellenmesine yol açtı. Sınıfsal öfkenin ve kinin yıkıcılığıyla kent sarsılmadı. Böylesine bir kontrol sermayenin ve gerici ve bürokratik sendikal yapının istediği bir sonuç oldu. Hali hazırda Bosch'un kaderinin belirsizliği öfkenin dizginlenmesine ve özellikle Tofaş ve Renault'un temkinli ve tedirgin beklemesine yol açtı. Her şeye karşın Bursa'da metal işçilerinin öfkesi birikmeye devam ediyor. Tofaş'ın ve Renault'un Türk-Metal'in toplu sözleşme taslağına gösterdiği reaksiyon metal işçilerinin arayışının ifadesidir. Bursa'da metal işçilerinin öfkesi birikmeye devam ediyor. Bosch pratiği ve yarattığı aura kent direnişlerinin ve grevlerinin hiç de hayal olmadığını, birden ve yıkıcı bir şekilde gerçekleşme olasılığını ortaya koydu. Bursa gibi sınıf mücadelesi açısından özel illerde (örneğin Manisa'da) sınıf hareketinin taşıdığı potansiyeller çıplak bir biçimde

ortaya çıktı.

Bosch pratiği sınıfın harekete geçme gücünü ve potansiyelini açığa çıkardığı oranda, kendiliğinden ya da reaksiyonel oluşan hareketlenmelerin sınırlarını da işaretledi. Bu noktadan sonra görev devrimci ve komünistlerin göreviydi. Eyleme ve harekete şekil ve yön verecek, ya da şeklini ve yönünü değiştirecek, yayacak onlardı.

Benzer bir gelişme ya da sınıfın öfke patlamasının bir başka pratiği tekstil sektöründe özel bir il konumunda olan Gaziantep’de yaşandı. 100 bin işçinin çalıştığı Başpınar Organize Sanayi Bölgesi’nde ağır ve yoğun çalışma koşullarına ve son derece düşük ücretlere karşı Grteks, Motif İplik, şireci Tekstil, Gr İplik, Canan Tekstil, Zeki Mensucat’ta çalışan 6 bin tekstil işçisi 11 gün süren fiili grev gerçekleştirdi. Yasalarda suç olmasına rağmen fiili grev binlerce işçinin katılımıyla etkili bir şekilde gerçekleştirildi. Grev muazzam bir meşruiyet zemini üzerinden yapıldı.

Grteks, Gr İplik Hak-İş’e ye z-İplik-İş Sendikasına bağlı işyerleri olmasına karşın z-İplik-İş’in yanında, DİSK-Tekstil Sendikası ve Türk-İş’e bağlı Teksif Sendikasının grev sürecinde hiçbir etkisi olmadı. İşçiler bu sendikal yapıların işlevsizliğini görerek fiilen greve ıktı. “Mücadeleci sendikalar”

isteyen işçiler işyeri komiteleri aracılığıyla örgütlendi. İşyeri komiteleri bütün zaaf, yetersizlik ve sınırlılıklarına karşın grevin taşıyıcı organları oldular. 11 günlük grev içinde işçiler sınıf kardeşliğini ve sınıfın birliğinin gücünü yaşayarak gördüler. Ayrıca 11 günlük grev sürecinde polisin ve işverenin grevi kırmak yönünde bir dizi atağı işyeri komiteleri tarafından boşa çıkarıldı.

Grev süresi içerisinde bazı sorunlar da ortaya çıktı. Sınıf ve sendikal bilincin zayıflığı ve örgütlenmenin bazı zafiyetleri birçok probleme yol açtı. Bazı işverenlerin grevi kırmak yönündeki operasyon ve hamleleri işçiler tarafından tam anlamıyla püskürtülemedi. İşçilerin kolektif hareket etme ve tutum almada eksiklikleri yaşandı. Buradan açılan gedikler işverenlerin operasyonlarıyla pekiştirildi.

11 günlük grev sonunda işçiler ücretlerinde ve çalışma koşullarında nispi kazanımlar ve iyileştirmeler elde etti. Yinede bazı işçilerin işten atılması engellenemedi. Her şeye karşın 11 gün süren ve 6 bin işçiyi harekete geçiren fiili grev işçiler açısından muazzam bir deneyim oldu.

Daha önce Ünalı direnişi ile sarsılan Gaziantep, 2012'de yaşanan fiili grevle altüst oldu. Grev işçilere özgüven ve muktedir olma duygusu yaşattı.

Gaziantep fiili grevi:

Taban örgütlenmeleri kurmak için ileri

Başpınar Organize Sanayi'nde tekstil işçilerinin fiili grevi, Türkiye'de 249 organize sanayi bölgesindeki sınıfsal öfke ve kinin ulaştığı boyutu çıplak bir şekilde gösterdi.

Eğer fiili grev daha hazırlıklı ve organize bir şekilde gerçekleştirilebilse, etkin ve yaygın taban örgütlenmeleri üzerinden şekillenebilseydi Başpınar'da çalışan 100 bin işçiyi anaforu içine alması, bir başka bağlamda büyük bir kent grevini ateşlemesi işten bile değildi. Koşullar ve sınıfın ruh hali buna son derece uygundu.

Gaziantep tekstil işçilerinin fiili grevi ve yasaları yırtıp atması, havza ve bazı kritik organize sanayi bölgelerinde kent grevlerinin gerçekleşme ihtimalinin yüksekliğini ortaya koyuyor.

Sorun bu ihtimali realize etmek, sınıf içinde çalışmaları bu inanç ve kararlılıkta yürütmektir. Sınıfı eylem ve örgütlenme silahıyla donatmaktır.

Özellikle taban örgütlenmeleri sınıfın en temel silahıdır. Israrla ve usanmadan taban örgütlenmelerini inşa etmek ve yaygınlaştırmak günün en acil ihtiyacı ve görevidir.

Taban örgütlenmeleri yaşanan yüksek konjonktürde, sermayenin sert ve yoğun saldırılarına,

sendikal bürokrasinin ihanetine karşı sınıfın en temel dayanağı, özgücü ve öz örgütlenmesidir.

Gaziantep tekstil işçilerinin izlediği yol doğru bir yoldur. Şimdi (sadece Gaziantep'te değil) bütün işçi havzalarında yaygın, etkili ve sınıfın bütün kesimlerini kavrayan, aynı zamanda sınıfın akıllı, yüreği ve yumruğu olan taban örgütlenmelerini inşa etme zamanıdır.

Taban örgütlenmelerinin sınıf içinde yoğun ajitasyon ve propagandasının yapılması acil ve yakıcı bir ihtiyaçtır. Gaziantep pratiği bunun ne derece önemli olduğunu gösterdi. Taban örgütlenmeleri sınıfa kendi gücünü hissettirir. Onun yıkıcı enerjisini tetikler. Ona özgüven kazandırır. Sınıf kardeşliğini tanıtır. Mücadelenin seyrine bağlı olarak yeni örgütsel biçimler alır ve süreci örer. Sınıf kimliğini ve bilincini inşa eder. Eylemin ve mücadelenin içinde şekillenir ve eylemi ve mücadeleyi şekillendirir. Sınıfsal antagonizmanın en konsantre yaşandığı alanlara dayanan (yani fabrikalara, atölyelere) taban örgütlenmeleri, sınıfın öz örgütlenmesidir. Sınıfı özneleştirir ve sınıfı özgürlük mücadelesinin öznesine dönüştürür. Böylesine bir mayalanma çalışması sonucunda işçi sınıfının olası bir patlaması infilaka dönüşür.

Taban örgütlenmeleri sınıfın otonomisinden bes-

lenen ve sınıfın devrimci enerjisini ve kimyasını açığa çıkaran ve bu gücü yıkıcı bir güce çeviren en temel işçi örgütlenmesidir.

Kapitalizmin yapısal krizinin yaşandığı, olağanüstü bir momentum sürecinde olduğumuz bu koşullarda, yeni Bosch ve Gaziantep pratiklerinin doğması yüksek bir olasılıktır.

Şimdi görev kuluçkaya yatmak, ısrar, inat ve kararlılıkla sınıf içinde çalışmak, sınıfın kendi otonomisinden beslenen ve onun silahı olan taban örgütlenmeleriyle sınıfı kuşatmak zamanıdır.

Sonuç olarak

Yeni dönem sınıf eylemlerini üç genel kategoride toplayabiliriz. Bu eylemlerin özelliklerini ve eksikleri şöyle tanımlayabiliriz:

1- Lokal eylemler

a. Sınıfın şiddetli öfke patlamalarını açığa çıkaran eylemler olarak gerçekleşiyor. İşçi havzalarında ve birçok sektörde yaygın bir şekilde görülüyor.

b. Kendi etrafında bir hale yaratsa da bir dizi eksiklikten dolayı havzayı sarsamıyor. Zamanla birçok yakıcı nedenden dolayı sönmeleniyor ya da bitiriyor. (Togo, Billur Tuz, Savranoğlu direnişleri gibi)

c. Yeni dönemde sınıf hareketinin gelişim seyri-

de lokal eylemler önemli bir yer teşkil etti ve etmeye devam edecektir.

Ne yapılabilir?

* Her lokal eylem bir ateş topuna çevrilebilirdi. Havzaya bütün sınıf güçlerinin yığılması, devrimci demokrat kamuoyunun seferber edilmesi sağlanabilirdi. **En azından bazı direnişler bu yönde daha konsantre edilebilir, havzaların tutuşması sağlanabilirdi.** Bu çalışmaların yorucu ve zahmetli olduğu ortadadır. Kolay sonuç almak mümkün değildir. O zaman bıkmadan, usanmadan deneyeceğiz, belki başaramayacağız, tekrar deneyeceğiz ve bir daha deneyeceğiz.

* **Lokal eylemler arasında sınıf mücadelesinin yakıcı ihtiyaçları üzerinden bir koordinasyon sağlanabilirdi.** Böylece sınıfın enerjisi kristalize edilebilirdi. Bugüne kadar “koordinasyon çabaları” sınıfın ihtiyacından öte, siyasal öznelerin kaygıları üzerinden şekillendi. Bu açıdan da işlevli olmadı ve ömrü de kısa sürdü. Sınıftan öğrenmek ve sınıflar mücadelesinin ihtiyaçları üzerinden koordinasyonu inşa etmek yapılması gereken en temel görevdir. Her şeye karşın oluşturulacak koordinasyonların yine de geçici olduğu bilinmelidir. Ama her direnişte enerjinin kristalize oluşu sınıfın eylem gücünün

artmasına ve örgütlenme kapasitesinin gelişmesine hizmet edecektir.

* Bugünden bir projeksiyon yapmak gerekirse uzun dönem lokal eylemlerin işçi hareketinin yönelimini belirleyeceği ortadadır. O zaman bu **lokal eylemleri senkronize etme, aynı anda havzada birden çok direnişi başlatma ve havzayı lokal eylemlerle kuşatma** taktikleri öne çıkarılabilir. Çalışmaların senkronize yürütülmesi bu anlamda önemli olacaktır. Bu da sınıf hareketinin ve işyeri dinamiklerinin nabzını tutmakla bağlantılıdır. İnşa edilecek ve yaygınlaştırılacak taban örgütlenmeleri bu nabzın tutulmasının olmazsa olmaz koşuludur. Havzada işçi sınıfının ruhu taban örgütlenmeleriyle kuşatılabilir ve eylem gücü açığa çıkarılabilir..

2- Bireysel direnişler, model kimlikler, eylemin ve mücadelenin kadınlaşması

a. **Bireysel direnişler** ve eylemler döneme damgasını vuran eylem tarzlarından biri olarak öne çıktı.

b. Bu eylemler kapitalizmin nesneleştirdiği, değersizleştirdiği, yalnızlaştırdığı, yabancılaştırdığı **işçinin onurla ayağa kalkışını** simgeleyen eylemler oldu.

c. **Kadın işçiler** bu eylemlerin ve direnişlerin taşıyıcı gücü olarak öne çıktı. Bir anlamda eylem ve

mücadele kadınlaştı.

d. Bu eylemler sınıfa moral verdi ve muktedir olma duygusu kazandı. İşçi sınıfının **model kimliklerini** yarattı. Muazzam bir özveriyle, inanç ve kararlılıkla dava insanı olmanın pratik yansımaları yaşandı.

Ne yapılabilir?

* Bu kimlikleri daha da yüceltmek, sınıfa tanıtmak sınıfın ruhunu besleyecektir. Ve bu ruhu silahlandıracaktır.

* Lokal direnişlerle, model kimliklerin bağını kurmak birbirini besleyen ve güçlendiren eylemlerin önünü açabilir.

* Sınıfın bireysel direnişleri aslında sınıfın kolektif ruh halinin ve direnişinin somut olarak dışa vurumudur. Bir anlamda **hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için** şiarının somutta yansımasıdır. Bu anlamda bireysel direnişler sınıfın gündemi haline gelmelidir.

3- Bosch ve Gaziantep tekstil işçileri pratiği

a. Bu eylemler ve hareketler işçi sınıfının taşıdığı muazzam potansiyelleri açığa çıkarmaktadır.

b. Kent ve havza grevlerinin nesnel şartlarının olgunlaştığını ortaya koymaktadır.

c. Sınıf mücadelesinin muhteşem zenginliğini, sınıfın yaratıcı ve yıkıcı gücünü dışavuran eylemlerdir.

d. Bu eylemlerin yeterli örgütlülük ve doğru bir perspektifle havzayı ve kenti içine alacak bir anafora dönüşmesi mümkündür.

e. Önümüzdeki süreç bu eylem ve direnişlerin daha da fazla artacağı bir dönemdir.

Ne yapılabilir?

* Bu eylemler ve direnişler başlamadan önce eylemlerin yaşanacağı bölgeyi ve havzayı tespit etmek son derece önemlidir. Bu havzada sınıf çalışmalarını yoğunlaştırmak, işyeri komiteleri esasında sınıfın gücünü açığa çıkarmak kritik önemlidir (Manisa'da Vestel Fabrikası, Bursa'da Bosch, Renault, Tofaş, Çorlu'da Bosch, Eskişehir'de Arçelik gibi)

* Uzun vadeli ve uzun soluklu kuluçkaya yatabilmek önemlidir.

* Eylem ve direniş başlamadan onun organik parçası olmak, eylem ve direniş başladığında hareketin yönünü ve içeriğini belirleyecektir. Enerjiyi kristalize edecektir.

Sınıf mücadelesinde sorun, hareketin içinde ve hareketin organik parçası olmak ve sınıfın devrimci ve yıkıcı enerjisini kristalize etmektir. Yaşanan

pratikler sınıfın otonomisinin zenginliğini göstermektedir. Sorun bu zenginlikten beslenmek ve bu otonominin gücüne inanarak bıkmadan ve usanmadan **sınıfsal antagonizmanın en keskin, en sert yaşandığı alanda** olabilmektir. Yani **fabrikalarda ve atölyelerde**.

Taşeronda, Güvencesiz İşçiler Arasında, Marjinal Sektörde **“Duvardaki Sarmaşık Gibi” Örgütlenmek**

9.2014

Finans kapital, sınıfa çok boyutlu ve konsantre bir biçimde saldırıyor. Sistemik esnekleştirme, güvencesizleştirme, işsizleştirme, sendikasılaştırma, mülksüzleştirme, yoksullaştırma, taşeronlaştırma operasyonlarıyla sınıf hızlı ve tam anlamıyla kuşatılmak ve kadavralaştırılmak isteniyor. Maksimum kâr stratejisinin bir parçası olarak devreye sokulan kompleks saldırılar, ontolojik bir mahiyet taşıyor.

Sınıfı güçsüz, örgütsüz, iradesiz bırakmayı, atomize ve amorfle etmeyi amaçlayan bu hamleler, inşa edilen Çin çalışma rejimiyle bütünleştiriliyor.

Çin/Vietnam çalışma rejiminin özü, maksimum sömürü, makro tahakküm ve sınıfın köleleştirilmesine dayanır. Bu enkazlaştırma stratejisinin temel halkalarından biri taşeronlaştırmadır.

Sınıf, açlık ve işsizlik tehdidiyle, taşeron cehennemine tutsağı ediliyor. Esaret, çalışma rejimi haline

geliyor.

Taşeronlaşma, öz olarak sınıfın bugünün yıkımı ve geleceğinin gaspıdır. Sınıfın bilinç ve kimliğini erozyona uğratan, örgütlenme ve eylem gücünü aşındıran taşeronlaşma, sınıfa taammüden saldırıdır. Sınıfı felç eden ve varoluş dinamiklerini sarsan bu saldırılara geleneksel yöntemlerle ve örgütlenme biçimleriyle cevap vermek mümkün değildir.

Total Örgütlenme

Enformelleşme ve taşeronlaşma, “yaşayan” kapitalizmin en karakteristik özelliğidir. Yıkıcı bir enformel işleyiş olan taşeronlaşmaya, ancak supleks bir özelliğe sahip enformel örgütlenmelerle karşılık verilebilir.

Ancak enformel bir örgütlenmenin, fiilî ve militan bir mücadele tarzının hayata geçirilmesiyle taşeron “vebası” yenilebilir.

Ve bu vebanın yarattığı güçsüzlük ve yenilgi duygusu ve teslim olma hali aşılabılır.

“Duvardaki sarmaşık” gibi en olmaz, imkânsız gibi görülen işyerinde, tohumun yeşereceği çok küçük bir toprak parçası (sınıf mücadelesinin kendisi, gündelik akışı) sarmaşığın büyümesine, kendisi için ölüm anlamına gelen duvarda yaşayabilmesine yol açmaktadır.

Taşeron işyerlerinin dağınık olmasına, taşeron işçilerinin bir araya gelme koşullarının olağanüstü kısıtlılığına rağmen, işyerleri stratejik önemdedir.

Bu alanda kurulacak taban örgütlenmeleri, işyerinin nabızı, sınıfsal öfkenin ve kinin odağıdır. “Bir şey yapmalı?” sorusu, taban örgütlenmelerinin başlangıcıdır.

Son derece esnek, somut sorunlar ekseninde (zorunlu olarak yarı-legal) kurulacak bu yapı, taşeron işçisini iradeleştirmeyi amaçlar.

İzlenecek yöntem, “suya atılan taş stratejisi” olmalıdır. Taşın suda yarattığı dalga senkronuna benzer tarzda, örgütlenme en güvenilir işçiden başlayarak örülmelidir.

7/24 - Çalışma Alanlarından Yaşam Alanlarına ve Boş Zamanın Örgütlenmesine

7/24, yani haftanın 7 günü 24 saat işçinin ontolojisiyle bütünleşmek ve böylesi bir örgütlenme tarzı, devrimci-komünist bir duruşun ya da stratejik bir duruşun ifadesidir. Özellikle taşeron örgütlenmesinde bu yaklaşım yaşamsal niteliktedir.

İşçiyi çalışma alanından, olmuyorsa yaşam alanından yakalayan ve işyeri merkezli bir ilişkilendirme ve örgütlenme, taşeronda yaşanacak iletişim ve iliş-

kilenme sorunlarının aşılmasını sağlar.

Taban örgütlenmelerine dayanan, Total Örgütlenme olarak tanımladığım bu örgütlenme tarzıyla, son derece esnek, supleks bir yapıyla sınıfa nüfuz etmenin koşulları doğar.

Ama unutulmasın; sınıf çalışması meşakkatli, zor, yoğun bir emek ve stratejik duruş (söylem ve eylemde) gerektiren bir çalışmadır. Bugünden yarına bir sonuç alınmaz. Bir biriktirme sürecidir. Total örgütlenme, geleceği örme stratejisidir. Ve sınıfla ontolojik bir bütünleşmeyi zorunlu kılar.

